

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

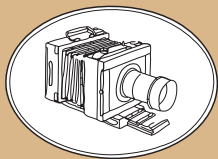
Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

OBJEKTIV

Nr. 126

December 2009

Dansk Fotohistorisk Selskab

INDHOLD

3

Historien om den midttyske fotoindustri

6. del

Lars Schönberg-Hemme

16

Ica AG

Grundlagt for 100 år siden

Klaus Eckard-Riess

22

Foto i USA

1.del

Hans Elfelt Bonnesen

26

Store personligheder i den tyske fotoindustri

(1)

Ernst Abbe

(1840-1905)

Videnskabsmand, industrimanager og menneskeven

Klaus Eckard-Riess

28

Danmarks Fotomuseum 1994-2009

Et kort tilbageblik på 15 års museumsdrift

Bjarne Meldgaard

34

BILLEDGRUPPEN

Et besök i Daguerres hemstad

36

BOG & UDSILLINGSOMTALE

Daguerreotypier på Danmarks Fotomuseum

Danmarks Fotomuseums 25-års jubilæum

Norge i august - Fotografiets Dag

49

SAMLERDILLEN

50

'DIT & DAT'

Foreningsmeddelelser, anvisnings- og orienteringsnyt

57

MØDERÆKKEN

Layout & redaktion: Flemming Berendt

Forside: Karikatur-statue fremstillet af kunstneren A.G. Capp, USA

Historien om den midttyske fotoindustri

6.del

Lars Schönberg-Hemme

Hvad er der tilbage i dag

Hvis man prøver at komme i tanker om hvilke kamera- og objektivfabrikker der findes i dag i Midtjylland, dukker der for de fleste kun ganske få navne op. Det er navne som Leica, Schneider Kreuznach, og med forbehold Carl Zeiss. De helt store navne, som vi alle kender, Zeiss Ikon, Voigtländer, Rollei, Pentacon, Exakta er enten helt væk eller fremstilles andre steder på jordkloden af nye fabrikker.

Når jeg tager forbehold for Carl Zeiss, er det fordi hovedfabrikken i dag ligger i Sydjylland. Jena-fabrikken hører med til koncernen, men fremstiller ikke fotooptik. Og når jeg slet ikke nævner Agfa og Kodak (Retina), er det fordi deres kamerafabrikker lå og altid har ligget i Sydjylland.

Leica

Tyskland har engang været opfattet som fotoland nr. 1, når det drejer sig om kameraer og optik. I dag er det historie. Kun Leica fra Solms i Hessen (oprettet 1849 og navngivet 1869 som Ernst Leitz, Wetzlar) står tilbage som en fuldblods kamerafabrik og fremstiller af fotografiske objektiver. Men Leica er i global sammenhæng en meget lille kamerafabrik. Årsproduktionen i Midtjylland ligger på under 10.000 kameraer, og det drejer sig udelukkende om meget dyre apparater for feinschmeckere. De mere folkelige modeller fremstilles af en japansk fabrik i Leicas navn.

Ud over kameraer fremstilles objektiver til fremmede fabrikker (Panasonic), mikroskoper, kikkerter, digitale lysbilledapparater, og diverse former for måleudstyr. I flere omgange inden for de seneste årtier har Leicas eksistens været truet.

Men firmaet er blevet overtaget af nye ejere, der har ført det videre under nye vilkår. Det er sket første gang i 1986, hvor en række produkter er blevet udfaset, produktionen splittet op, og kameraafdelingen flyttet fra Wetzlar til Solms. Efter flere salg og omstruktureringer er endnu en ny ejer kommet til i 2004-06, Andreas Kaufmann (årgang 1954). Han er nu i færd med at flytte kamerafabrikken tilbage til Wetzlar.

Schneider-Kreuznach

Schneider-Kreuznach hedder officielt Johs. Schneider & Co. og ligger i nærheden af Rüdesheim i Rheinland-Pfalz. Det er en optisk virksomhed, stiftet i 1913. Siden 1914 har den sendt en strøm af objektiver ud til diverse kameraer, men aldrig til kameraer af eget fabrikat. År 2000 er det blevet til 14,73 mio objektiver og i dag en del over de 15 mio.

Produktionen i dag koncentrerer sig - som altid - om objektiver til storformatkameraer. Men firmaet er også kendt for sine forstørrelsesobjektiver. En særlig produktionsgren koncentrerer sig om meget dyre objektiver til fjernsyn og film. Der består en særlig alliance mellem det koreanske firma Samsung og Schneider.

Schneider laver optikken til Samsungs bedre digitaltalkameraer (kompaktkameraer og spejlreflex). Fra gammel tid har Kodak været fast kunde og skabt gyldne tider for Schneider. De tider er forbi. Men også i dag består der et samarbejde. På det allersejeste er der indgået aftale med Phase One og Mamiya om optik til digitale kameraer i mellemformat.

Ud over det fremstiller firmaet filtre (efter opkøb af B+W i 1985), lupper, afstandsmålere, lukkere, kikkerter, teleskoper, og brilleglas.

Siden 1982, hvor Schneider bliver reddet fra konkurs og overtaget af Heinrich Mandesmann (årgang 1922), er det gået fremad. En hel del firmaer både inden for og uden for den optiske branche er blevet købt op, og for nogles vedkommende solgt igen (som f.ex. Rollei 1987-95) eller deres aktivitet er blevet lagt død og navnet gemt til en anden lejlighed (f.ex. Pentacon 1991 og Exakta). Trods alle disse aktiviteter og flere til er Schneider Kreuznach ikke noget stort firma. Der er 640 ansatte i alt, heraf 335 på fabrikken i Bad Kreuznach.

Lige efter 2.verdenskrig

Hvis vi skruer tiden tilbage til sommeren 1945, ser situationen på en måde nogenlunde ligesådan ud. Landet er bombet sønder og sammen. Det er besat af fire fremmede magter, som i følge deres egen firermagtsaftale (Jaltaaftalen) kan demontere tysk in-

dustri til eget formål i det omfang det passer dem. Det er en del af krigsskadeerstatningen. De fire allierede udnytter ikke denne rettighed lige intensivt. Sovjetunionen ligger i spidsen. Man kan med rette sige at det også er Sovjetunionen der har lidt de største tab. Men for østtyskerne betyder det at deres del af Tyskland bliver demonteret meget mere end det øvrige Tyskland.

Zeiss

Tysklands og Europas absolut største kamera- og objektivfabrik, Zeisskoncernen (Carl Zeiss og Zeiss Ikon) ligger for størstedelens vedkommende i Sovjetzonen og bliver meget hårdt ramt, både af bomberne og af demontagen.

Det bomberamte Carl Zeiss Jena 1945

Ihagee-bygningen på Schandauer Str. Februar 1945

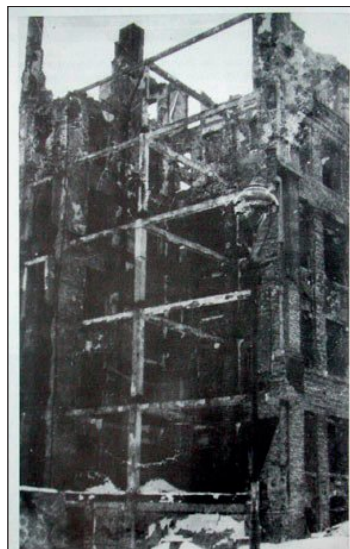
Zeiss Ikons hovedsæde ligger i Dresden, og en del af denne fabrik, det oprindelige ICA, lider - ligesom hele Dresden - stor skade. Det er her Zeiss Ikons flagskib, Contax, er blevet fremstillet siden 1932 (siden 1936 som verdens første målesøgerkamera)

Zeiss Ikons politik siden det blev dannet som en fusion af flere store kamera- og objektivfabrikker i 1926 har været ensidigt at satse på de små formater

fra 6x9 og ned til 24x36. Større formater bliver udfaset i løbet af første halvdel af trediveerne. Specielt inden for det mindste format, 24x36 eller Leicaformatet, har Zeiss Ikon og Carl Zeiss ønsket at udvikle det helt store, et superkamera, bedre end alle andre. Og det er lykkedes dem med Contax II/III, verdens første målesøgerkamera (1936), og med objektiverne til dette kamera, specielt Sonnar og Biogon.

Demontagen af Contax

Fabrikationen af Contax har ligget stille i 2 ½ år. For at skåne det store anlæg, fremstillet som to kæmpe samlebåndsanlæg efter amerikansk forbillede, er det dels blevet deponeret i kælderen og dels i en anden af Zeiss Ikons fabrikker, det tidligere Reick, som ligger uden for byen. Det er derfor delvist intakt, selv om det er gået hårdt ud over ICA-fabrikken og til dels også kælderen. Der er ikke sket skade på Reickfabrikken.

Ihagee-bygningen 1945

Russerne er stærkt interesserede i at demontere dette anlæg for at kunne fremstille det uvurderlige Contaxkamera i USSR. Men det er på ingen måde nogen let opgave for dem; for de har ingen forstand på et sådant højteknologisk anlæg, som oven i købet er blevet splittet ad i tusindvis af dele. Derudover møder de direkte obstruktion fra de overlevende medarbejdere på fabrikken.

Det sidste problem ved russerne godt hvordan de skal klare, men ikke det første.

Anlægget bliver pakket ned og på jernbane transporteret til kamera- og objektivfabrikken Arsenal Zavod i Kiev, Ukraine. Men alt går galt. Organisationen af transporten er på dette tidspunkt lige efter krigens afslutning åbenbart dårlig. Togvognene

kommer til at stå længe på rangerterræn ved grænsen mellem Polen og Ukraine. Der skal omlades p.gr.a. anden sporbredde på det sovjetiske jernbanelinje. Noget af vognenes indhold går ligefrem tabt. Ved ankomsten til Kiev modtagerne ikke hvad de skal stille op med de mange dele. Rent kaos.

Frem og tilbage

Det ender med at produktionsbåndene transporteres tilbage til Tyskland og at man gør moderfirmaet, Carl Zeiss i Jena, ansvarlig for at det hele samles korrekt, at produktionen sættes i gang i Saalfeld ved Gera, som ligger mellem Jena og Chemnitz, og at der i løbet af efteråret 1946 fremstilles 1600 Contax II i en såkaldt 0-serie og desuden 2100 i de efterfølgende vintermåneder. Derudover skal der fremstilles et større antal objektiver af typerne Biogon og Sonnar i brændvidderne 3,5, 5, og 13,3cm.

Amerikansk borttransport fra 'Volkshaus' i juni 1945

Helt sådan kommer det ikke til at gå. Ødelæggelserne af båndet er omfattende og rekonstruktionen kan ikke undgå at tage tid. Produktionen når først at komme i gang i begyndelsen af 1947 og fortsætter frem til 1948. Der bliver fremstillet ca. 3000 kameraer.

Når det gælder objektiver er det lettere for Carl Zeiss i Jena at komme op i omdrejninger, selv om man også her står med store ødelæggelser af fabrikken. Allerede i oktober 1945 kan man levere til russerne. Sammenlagt producerer man 3809 Son-

narer og 623 Biogoner i 1945 og 1946. Derudover skal man levere normobjektiver til Det Optiske og Mekaniske Institut i Leningrad og til den optiske fabrik Krasnogorsk ved Moskva. Derudover forlanges det også af Jenafolkene at de skal levere alle Contaxprogrammets objektiver i Leicafatning. Russerne har siden tredivernes begyndelse fremstillet kameraer efter Leicanorm (næsten da), og de er vidt udbredte i Sovjetunionen (FED og Zorki). Når tyskerne ender med at samarbejde med russerne så indgående som de gør, har det naturligvis noget med tvang og magtudøvelse at gøre, men også med at de får i lovning at kunne starte en egen produktion op, når regningen i form af Contaxprogrammet er betalt.

Contax forsvinder fra tysk grund

Russerne demonterer i efteråret 1946 94% af maskinparken i Jenafabrikken og overfører den til Sovjetunionen.

Efter at Contaxanlægget i Saalfeld er blevet fuldt funktionsdygtigt i 1948 overføres det for anden gang til Arsenal i Kiev. Alle rettigheder til Contax tilhører nu Sovjetunionen. Det må som en del af krigsskadeerstatningen ikke længere fremstilles i Tyskland. En lang række teknikere fra Zeiss bliver nødt til at følge med til Kiev og der være behjælpelige med at få det til at fungere og med at opskole ukrainske teknikere. Helt sådan bliver det ikke hos Carl Zeiss i Jena. De må fortsat gerne fremstille de samme objektivtyper foruden selvfølgelig nye typer.

Zeiss bliver nationaliseret

Også Zeiss Ikon i Dresden får mulighed for at genopbygge fabriksanlægget og starte en ny produktion op, blot ikke målesøgerkameraet Contax. Men det sker under helt nye vilkår. 1.juni 1948 bliver den del af Zeiss Ikon der ligger i Sovjetzonen (og det er næsten det hele) exproprieret af den sovjetiske militæradministration. 1.juli sker det samme for Carl Zeiss i Jena. Dermed ophører den særlige virksomhedsmodel der har været karakteristisk for Zeiss, nemlig at den optiske fabrik Carl Zeiss i Jena ejes af en fond (selvejende institution, på tysk Stiftung), som igen ejer aktiemajoriteten i kamerafabrikkerne Zeiss Ikon.

Exproprieringen er naturligvis kun foreløbig. Efter oprettelsen af DDR 7.oktober 1949 bliver Carl Zeiss og Zeiss Ikon nationaliserede. Zeiss Ikon bliver en såkaldt folkeejet virksomhed (Volkseigene Betrieb, VEB) og ret hurtigt et kombinat, det vil sige en sammenslutning af flere folkeejede virksomheder.

Fugl Fønix

Hvis vi ser bort fra de ejendomsmæssige forhold og andre juridiske spidsfindigheder, kan vi konstatere at Carl Zeiss og Zeiss Ikon rejser sig som en anden fugl Fønix af asken. I løbet af en årrække bliver Zeiss Ikon under det nye navn Pentacon igen Europas største kamerafabrik med hovedsæde i Dresden, nærmere betegnet i den forhenværende Ernemannfabrik.

Folkeejet virksomhed - kombinat - storkombinat Carl Zeiss Jena bliver også et kombinat. På et meget senere tidspunkt, i 1984, bliver det optaget i kombinatet Pentacon - eller rettere det er snarere omvendt. VEB Carl Zeiss Jena er allerede i 1965 blevet udnævnt til det ledende kombinat i udviklingen af 'videnskabelige apparater/optik'. I 1976 bliver det til Storkombinat for Højteknologi. I de følgende år udvides storkombinatet med yderligere 25 store virksomheder, i 1984 altså også med storkombinatet Pentacon. Hele DDRs industri for finmekanik, optik, og foto/kino samles i løbet af 80'erne under én hat (med ganske få undtagelser). Selve den optiske fabrik Carl Zeiss i Jena fortsætter sideløbende med denne rolle som frontfigur med at være en førende optisk fabrik på verdensplan.

I Dresden ligger den store kameraindustri

I 30'erne har Dresden været dominerende i Tyskland og hele Europa inden for kamerafremstilling og beslægtede virksomheder.

Ud over det gigantiske Zeiss Ikon og den også ret store Ihagee (Exakta) kan nævnes Merkel, Mentor, Praktiflex, Korelle, Altissa, Beier, Welta, Zeh (senere Mimosa), Balda, Certo, Ernst Ludwig (optik), Müller & Wetzig, og Filmосто (Jost), alle pænt store med beskæftigede fra 75 til 470.

Efter krigen ligger en del af dem totalt i ruiner, andre er delvist ødelagte, og nogle få er mirakuløst helt intakte. Alligevel lykkes det at få gang i de fleste af dem. Men det sker for næsten alles vedkommende på andre vilkår. Og vilkårene ændres med jævne mellemrum helt frem til 1989.

De nye vilkår

1.vilkår er 'Reparation'. På tysk betyder dette ord krigsskadeerstatning. Sovjetmyndighederne kan altså acceptere at fabrikkerne sættes i gang og at de nødvendige råmaterialer fremskaffes, for at USSR kan få afbetalingsrater på krigsskadeerstatningen.

2.vilkår er nationalisering. Den begynder allerede inden DDRs oprettelse, men sættes først rigtigt i system efter 7.oktober 1949.

I første omgang bliver en række af de gamle fabrikker omdannet til VEB. I løbet af 10 år er de samlet under 5 VEB'er:

VEB Kinowerke Dresden (opr. VEB Zeiss Ikon) er det største med 2900 medarbejdere.

VEB Kamera-Werke Dresden,

VEB Altissa Dresden,

VEB Aspecta Dresden, og

VEB Welta Freital.

Disse 5 VEB'er samles i 1959 som

VEB Kamera- und Kinowerke Dresden.

I 1964 skifter det navn til VEB Pentacon.

Det optiske firma Hugo Meyer i Görlitz indlemmes i det i 1968.

VEB Pentacons logo, tårnet på Ernemannbygningen i Dresden, bruges nu på alle produkter, altså ikke kun på produkterne fra det tidligere Zeiss Ikon.

Zeiss Ikon bliver til Pentacon

Firmanavnet Zeiss Ikon og det dertil hørende logo (to sammenkittede linser i tværsnit med ordene Zeiss Ikon indeni) erstattes endegyldigt med Pentacon allerede i 1958 efter en overgangsperiode på 4 år, hvor Zeiss Ikon har været brugt på kameraer til DDR og østblokken og Pentacon på kameraer til Vesttyskland og det øvrige vestlige marked.

Baggrunden for denne navneændring er en domsafsigelse i 1954 ved landsretten i Stuttgart hvor VEB Carl Zeiss og VEB Zeiss Ikon mister retten til at føre deres navn. Det samme gælder de indregistrerede navne på deres produkter, f.ex. Sonnar, Tessar, Contax, eller Ikonta.

Rimeligheden af denne dom kan i høj grad diskuteres. Men den efterfølgende navneændring er forårsaget af et ønske om fortsat at kunne exportere til vesten kombineret med en udtalt ligegyldighed i det østtyske erhvervsministerium. Dommen bliver ikke appelleret, fordi den i givet fald efter østtysk lov skulle have været ført af ministeriet, ikke af de berørte fabrikker.

Østtysk export

Den østtyske export til vesten drejer sig i den første tid især om de enøjede spejlreflexkameraer i formatet 24x36 Contax S fra Zeiss Ikon, Exakta fra Ihagee, og objektiver til begge kameraer fra Carl Zeiss Jena. Der er tale om de bedste produkter af sin art i hele verden, og for Contax S's vedkommende om en nyskabelse (1949), et spejlreflexka-

mera med indbygget pentagonprisme. Zeissobjektiverne har i begyndelsen ikke springblænde. Men det kommer i løbet af 50'erne.

Kameraet Pentacon bliver til Praktica

Navnet Pentacon bruges første gang specifikt til Contax S, som i mellemtiden er omdøbt til Contax D, senere E, o.s.v. - Penta for pentagon, con for Contax - men bliver altså senere en koncernbetegnelse. Contaxnavnet bruges ikke mere fra 1959, heller ikke på hjemmemarkedet.

Kameramodellen Contax/Pentacon (nu model F, FM, og FBM) glider ud i 1962 og efterfølges af en modelrække der kan kaldes en sammensmeltning af Praktiflex (fra det oprindelige Kamera-Werkstätten tilhørende amerikaneren Charles A.Noble) og Contax. Praktiflex har siden 1949 under navnet Praktica været produceret parallelt med Contax/Pentacon. Men nu smelter de to énøjede spejlreflexkameraer sammen under navnet Praktica til én modelrække der varer ved helt til 2001 (sidste model Praktica BX20s).

Pentacon Six

For at øge forvirringen hos læseren har ordet Pentacon en tredje betydning, nemlig Pentacon Six, et enøjet spejlreflexkamera i mellemformat fra VEB Pentacon 1966. Der er her tale om en videreførelse af modellen Praktisix fra 1957. Også dette kamera er af usædvanlig høj kvalitet.

VEB Kamera-Werke

Alle de her omtalte spejlreflexkameraer, Praktiflex, Praktica, Praktisix, Contax, og Pentacon, fremstilles på den samme fabrik, VEB Kamera-Werkstätten i Niedersedlitz (1953 omdøbt til VEB Kamera-Werke). Niedersedlitz har indtil 1950 været en selvstændig kommune lige uden for Dresden, men er i dag en bydel i Dresden. Praktiflexkameraet, der kan prale med at være verdens næstførste enøjede spejlreflexkamera i formatet 24x36 (efter Exakta) og det første med spring-backspejl, har både før og efter krigen været fremstillet som et billigt alternativt. I modsætning til Exakta har det ikke bajonettfatning, men 40mm gevind.

I 1947 ændres det til 42mm gevind. Og det får praktisk betydning i den statsstyrede østtyske industrisektor, hvor man gerne vil have normer. Efterfølgermodellen Praktica fra 1949 får den samme fatning. Og det kommer så også til at gælde for Contax S.

Contax S har under arbejdsnavnet Syntax været undervejs siden kort efter fremkomsten af målesø-

gerkameraet Contax II i 1936 og har været tænkt som en spejlreflexvariant af dette kamera, altså med samme lukker og anden teknik, og selvfølgelig med bajonettfatning som alle andre Zeiss Ikon-kameraer. Det sænkede og fast indbyggede pentagonprisme har været med i konceptet fra begyndelsen. Desværre går hele dette arbejde tabt, tegninger, prototyper, m.m., under det store tæppebombardement af Dresden 14. og 15.februar 1945. Næsten hele byen ligger i ruiner og ca.125.000 mennesker er blevet dræbt.

Arbejdet med udviklingen af kameraet tages op igen allerede i 1946 under ledelse af konstruktørerne Wilhelm Winzenburg og Walter Hennig, men nærmest ud fra hukommelsen og uden de medarbejdere der har arbejdet med Syntax. Bevæggrunden til at gå i gang med netop dette kamera har uden tvivl været russernes anneksektion af Contax II og III.

*W. Winzenburg med Contax S
bagerst W. Hennig*

Man vil fremstille et avanceret systemkamera, som ikke generer russernes annekterede rettigheder.

Det kan undre at den tekniske løsning på hvordan henholdsvis lukkeren og objektivfatningen skal udformes, kan blive så forskellig fra vanlig Zeiss Ikonstandard. Lukkeren bliver en vandret løbende spaltelukker med gummieret stofdug og hæmværk, altså en meget traditionel løsning som har været brugt siden 1800-tallet i et utal af kameraer. Ikke at der er noget i vejen med den. Den findes f.ex. den dag i dag i et kamera som Leica MP. Men det er ikke en typisk Zeissløsning.

Selv om 42mm fatningen lanceres med Praktiflex i 1947, tyder meget på at den anvendes på prototyperne af Contax S, og altså før Praktiflex ændres fra 40 til 42mm.

42mm skruegevindfatningen er teknisk set en meget enkel løsning og ikke specielt praktisk, når man skal skifte objektiv i en fart. Men det er samtidig en meget stabil og slidstærk løsning.

Siegfried Böhm, 42mm gevindets 'fader'

Det skal vise sig at den bliver verdensnorm. Utallige objektiver og spejlreflexkameraer fra Sovjetunionen og Japan får den fatning i en periode på flere årtier. Selv vesttyskerne bruger den, f.ex. i Edixa fra Wiesbaden, Hessen.

Exakta

42mm gevindet til spejlreflex bliver altså en normfatning for kameraer fra VEB Zeiss Ikon.

Exakta fra Ihagee i Dresden har bajonetafatning. Men Ihagee er ikke som Kamera-Werkstätten (Praktiflex) blevet inddraget under VEB Zeiss Ikon og opretholder en vis selvstændighed. Det forbliver et aktieselskab med udenlandske ejere helt frem til 1968, dog med en vis tilknytning til VEB Zeiss Ikon fra 1951.

De særlige omstændigheder omkring ejerskabet til Ihagee betyder i praksis at udviklingen af firmaets produkter i nogen grad bremses af statslig indblanding og bureaukrati, og at DDR satser på at topkameraerne fremstilles af VEB Zeiss Ikon, det senere VEB Pentacon. Objektiverne i DDR er ikke kun fra Zeiss fordi 42mm fatningen til spejlreflex bli-

ver bliver en 'statsnorm', opstår der i løbet af få år en mangfoldighed af objektiver med den fatning, og de er bestemt ikke alle fra VEB Carl Zeiss Jena.

Hugo Meyer

Det mest fremtrædende firma i de første år er Hugo Meyer & Co i Görlitz. Görlitz ligger i Midt-Tysklands sydøstlige hjørne klos op ad den polske grænse. Rent faktisk ligger byen i den meget lille del af Schlesien som er forblevet tysk efter krigen. Det er en ret stor by (i dag 57.000 indbyggere). Egentlig er der tale om en delt by. Grænsen udgøres af floden Neisse. Men den østlige del er blevet omdøbt til Zgorzelec. Det minder meget om det navn det sorbiske mindretal i det sydøstlige Sachsen bruger: Zgórjelc.

Görlitz har siden 1880'erne været hjemsted for en lang række kamera- og optikfabrikker. Byen bliver stadig større og når lige før 1. verdenskrig op på 90.000 indbyggere (på begge sider af Neisse).

Meyer bliver den største virksomhed i byen inden for branchen og bliver med rette efter 2. verdenskrig benævnt DDRs optikfabrik nr. 2, efter Carl Zeiss Jena. Der leveres en mangfoldighed af objektiver med 42mm fatning, foruden Exaktafatning.

Nævnes kan Orestor, Oreston, Orestegon, Orestegor, Heliopan, Domiplan, Domiron, Primoplan, Primagon, Primotar, Trioplan, Telemegor i brændvidder fra 29 til 500mm og lysstyrker op til 1,4.

Fra 1968 bliver Hugo Meyer & Co (som ikke officielt har heddet sådan siden 1945) optaget i VEB Pentacon og objektiverne bliver fra nu af kaldt Pentacon.

Meyer leverer ikke kun objektiver til DDRs topmodeller, men også til en lang række små familiekameraer eller kameraer i mellem- eller storformat med fast optik eller udskiftelig optik med andre fatninger. Meyeroptik er en exportvare og bliver brugt i Vesteuropa på mange forskellige kameratyper.

En fordel ved objektiver fra Meyer er at prisen er rimelig i forhold til kvaliteten. Meyer er den bedste løsning, hvis man ikke har råd til at købe et Zeissobjektiv til sin Contax, Praktica, eller Exakta.

Hugo Meyers skæbne efter genforeningen i 1990 ligner så mange andre østtyske firmaers. Først forsøger Treuhand at genskabe det som et selvstændigt firma - for et år senere at likvidere det p.g.a. for dårlig indtjening. Carl Zeiss skifter navn til Jena - men kun for en stund.

VEB Carl Zeiss Jena går på samme måde som VEB Zeiss Ikon væk fra de indregistrerede navne

efter domsafsigelsen i Stuttgart i 1954 og skriver T Jena (i stedet for Tessar Carl Zeiss Jena), S Jena (i stedet for Sonnar Carl Zeiss Jena), og så videre.

Men i hvert fald fra begyndelsen af 80'erne genoptager man brugen af de gamle navne - uden indsigelse fra Carl Zeiss i Oberkochen.

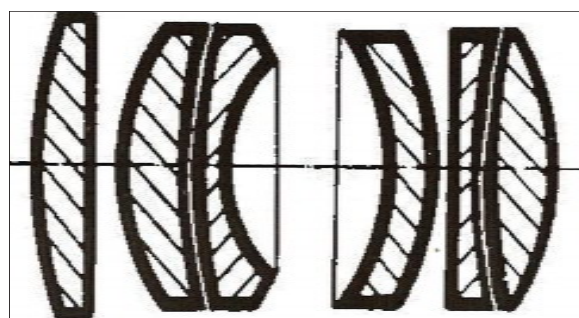
Specielt til spejlreflexerne produceres objektiver af typerne Tessar, Biotar, Sonnar, Biometar, Flexon, og Flektogon. De tre første af dem er gamle kendinge, især Tessar og Sonnar.

Biotar er udviklet i 30'erne med henblik på Syntax, det planlagte spejlreflexkamera. Der er tale om en regelmæssig Gauss type, som minder om Zeiss Planar. Det er et normalobjektiv med en anelse forlænget brændvidde, 58mm i stedet for 50mm, og lysstyrke 2. Årsagen til den forlængede brændvidde er spejlet, som fylder en del mellem objektiv og spaltelukker, især hvis man gerne vil have et 'full frame' søgerbillede. Biotarkonstruktionen må siges at være et objektiv der har gået sin sejrsgang over hele jordkloden. Russerne har brugt det uden ændringer til deres spejlreflexer under betegnelsen Helios 44. Alene her må der være tale om et astronomisk antal. De har fra 80'erne desuden fremstillet det i modificeret udgave med lysstyrke 1,8 og brændvidden 50mm (52,3mm) til deres målesøgerkameraer (Helios 103).

Japanerne har kopieret det til stort set alle spejlreflexkameraer med lysstyrker fra 1,7 til 2.

I den originale udgave fra Carl Zeiss Jena, men også i den russiske, må det siges at være et virkelig fremragende objektiv, ikke mindst alderen taget i betragtning.

Til brug på målesøger-Contax udvikles omkr. 1950 Biotar 1,5/75mm. Dette objektiv fremstilles også i en spejlreflexversion (få eksemplarer).

Flektogon - det første retrofokusobjektiv

Helt sensationel er Flektogon som konstrueres i Jena omkr. 1950 og som fremstilles i brændvidder fra 20 til 35mm. Det er verdens første retrofokusobjektiv. Retrofokus, også kaldet det omvendte teleobjektiv, muliggør vidvinkel på et spejlreflexkamera, endda ekstrem vidvinkel og relativ stor lysstyrke som Flektogon 2,8/20mm. Kvaliteten er meget fin og over hele billedfeltet.

Uden denne komplicerede teknik (op til 10 linser) er det ikke muligt at fremstille vidvinkelobjektiver til spejlreflex kortere end 40mm (Tessar med beskeden lysstyrke).

Det siger sig selv at denne objektivtype er blevet kopieret af alverdens optiske fabrikker.

I dag bruges den endda også på målesøgerkameraer for at undgå problemer med den indvendige lysmåling. Flektogon fremstilles fra begyndelsen også til mellemformatkameraer med en tilsvarende længere brændvidde.

Carl Zeiss Jena er kvalitet - trods omstændighederne Carl Zeiss Jena har i det hele taget en meget høj standard. Man kan sige at det er bemærkelsesværdigt, når man tænker på det meget store antal medarbejdere der er sivet fra fabrikken i årene frem til at jerntæppet for alvor er gået ned. Det gælder ikke mindst folk der har siddet i overordnede stillinger. Desuden er samtlige medlemmer af fondsbestyrelsen flyttet/blevet flyttet til Vesttyskland, hvor de har oprettet et nyt fondssæde i Heidenheim i Baden-Württemberg.

(Det er denne flytning der har muliggjort at firma-navnene fra 1954 kun må bruges i Vesttyskland). Tæt ved Heidenheim, i Oberkochen, har de første flygtninge fra Carl Zeiss allerede i 1946 med amerikansk hjælp oprettet en ny optisk fabrik.

Et gammelt mundheld siger at ingen er uundværlig. Det passer meget godt på VEB Carl Zeiss Jena. Selv om amerikanerne under deres meget korte besættelse af fabrikken i 1945 har stjålet en stor del af dens intelligensia og efterfølgende mange følger efter, selv om amerikanerne også stjæler hvad de kan finde af interessante konstruktionstegninger og prototyper, og selv om russerne fuldender billedet med deres næsten fuldstændige demontage af fabrikken, lykkes det den alligevel at blive en verdensførende virksomhed inden for datalogi og optik.

Den optiske del omfatter meget andet en objektiver til kameraer. Carl Zeiss Jena udvikler multispektalkameraet MKF 6, som bl.a. bruges på rumskibet Sojus 22 og senere i en videreudviklet version i rumstation MIR.

Fra 70'erne og frem fremstiller Carl Zeiss Jena alt optisk udstyr til DDRs militær. Denne del af produktionen kommer op på 20% i 80'erne. Det er med andre ord ikke uden grund at Carl Zeiss Jena i folkemunde kaldes VEB Krudt og Kugler.

I denne periode, det sidste halvandet årti inden genforeningen, når storkombinatet for højteknologi (alias VEB Carl Zeiss Jena i spidsen for 25 andre VEBer) op på godt 70.000 ansatte under ledelse af generaldirektør og professor Wolfgang Biermann (1975-89). At Wolfgang Biermann er en betydningsfuld skikkelse i det østtyske samfund, fremgår af at han nyder den ære at være medlem af SEDs centralkomité.

Den kolde krig

I den kolde krigs tid er der blevet sagt så meget om produkter fra østbloklandene, og det gælder ikke mindst kameraer og objektiver fra USSR og DDR.

Den almindelige mening har været at det var andenrangsudstyr og at man meget nemt kunne risikere at få fat i en mandagsudgave. Det er ikke helt løgn, men næsten. Sandheden er snarere at de vesteuropæiske lande kun har importeret de billigste produkter. (I USA har det simpelthen været forbudt). Og selv når man har importeret den allerbilligste og stærkt barberede udgave af en Prakticaspejlreflex med standardobjektiv, har man som extraobjektiver importeret noget billigt skidt fra Japan.

Selv om en sådan Praktica er meget enkel og ikke kan stå mål med finesserne på japanske spejlreflexer, er det faktisk et utrolig solidt og driftsikkert kamera, og standardobjektivet, som i et sådant tilfælde ikke er fra Carl Zeiss Jena, men snarere fra Pentacons objektivfabrik i Saalfeld eller Görlitz, tegner knivskarpt. Der er i regelen tale om en Bio-tartype med lysstyrke 1,8.

Hvis det havde været et sovjetisk kamera, kunne det have været en lidt anden sag. Men selv de er blevet voldsomt undervurderet.

Den lange række af spejlreflexer

Den lange række af Prakticamodeller tæller mange avancerede spejlreflexkameraer, som vi aldrig har set i Danmark. Fatningen har været 42mm gevind også adskillige år efter at japanerne har forladt den. Designet har været lidt vel kantet og ufikst.

Men, bedre sent end aldrig, der bliver rettet op på det med Praktica B-serien, som indledes i 1979 med model B 200. Denne serie opfylder alle krav man kan stille til et spejlreflexkamera på dette tidspunkt, medmindre man er meget professionel og f.eks. har brug for udskiftelig matskive. Designet er topmoderne, men til gengæld ikke så karakteristisk. Praktica B ligner hele striben af japanske kameraer, Minolta, Yashica, Konika, Olympus, etc. Objektivfatningen er nu bajonet, og objektiverne er helt anonymiserede. De hedder alle sammen Pentacon Prakticar og har samme udvendige formgivning. Men i hvert fald nogle af dem må komme fra Carl Zeiss Jena.

Autofokus når ikke at komme inden genforeningen i 1990. Den er ellers så småt ved at blive standard på japanske kameraer i løbet af 80'erne.

Pentacon efter genforeningen

1990 er skæbneåret for både Pentacon og Carl Zeiss Jena. Næsten med et slag sker alle de ulykker for DDRs fotoindustri som er sket over flere årtier i forbundsrepublikken.

Pentacon har i sommeren 1991, 3/4 år efter genfore-

ningen, stadig 3331 ansatte, men går i likvidation og bliver via det nu nærmest berygtede Treuhand solgt umiddelbart inden den bebudede tvangslukning til Johs.Schneider & Co i Bad Kreuznach (Heinrich Mandesmann).

Montagedamer hos Pentacon i 1980

Forinden er koncernen dog delt op. Så det er kun den del der vedrører Praktica og rettighederne til navnet Exakta der købes af Schneider. (Produktionen af Exakta er standset i 1972).

Faktisk lader Heinrich Mandesmann produktionen af Praktica B fortsætte med i begyndelsen 720 ansatte. Men han lader det ikke videreudvikle. Den sidste model i produktion, Praktica BX20S, glider ud i 2001, og herefter produceres der ikke længere kameraer i Dresden. Men firmanavnet Pentacon findes stadig og har som hidtil adresse i en af det forgangne Pentacons store bygninger i Dresden, Enderstraße 92. Det må vel nærmest betragtes som et fotoreparationsværksted og en slags handelsfirma med import af billige små familiekameraer - både digitale og analoge - fra Korea, som sælges under navnet Praktica. Desuden også videokameraer, blitz, kikkerter, m.m. Firmaet er stadig en del af Schneider Group, som har hovedsæde i Bad Kreuznach.

Pentacon Six forsvinder

Pentacon Six ophører i 1992. Det er ikke lykkedes mig at finde ud hvem ejeren er de sidste to år. Men kameraet lever stadig som kultkamera, og bliver ofte sammenlignet med det ukrainske kamera fra Arsenal, Kiev 60, og det vesttyske Exakta 66 som har samme objektivfatning og i øvrigt minder påfaldende meget om Pentacon Six.

Som følge af denne standardoverensstemmelse med andre fabrikater, står der et ret stort objektiv-

udvalg til rådighed fra henholdsvis Carl Zeiss Jena, Arsenal, og Schneider-Kreuznach. I DDR er der ikke kun blevet produceret spejlreflexkameraer. Næsten alle tænkelige typer har været i produktion i løbet af DDRs 40-årige existens. Men det er tydeligt at mangfoldigheden begrænser sig til de første 15-20 år. I denne artikel begrænser jeg mig til kun at nævne et par stykker.

Welta

Waurich & Weber (Welta) ligger i Freital i Saksisk Schweiz. Det er en pæn stor provinsby på 40.000 indbyggere (1946) og med kort jernbaneforbindelse til Dresden.

Fabrikken er så heldig ikke at blive beskadiget under krigen, og den ene af indehaverne, Theodor Weber, går i gang med forberedelserne til en kameraproduktion. Virksomheden står på demontage-listen, og Weber går meget op i at alt bliver pakket sammen til russerne på ordentlig vis, efter sigende fordi han har følt en oprigtig skyld over for dem.

Det sker i juli 1945, og så vidt så godt. Et halvt år senere er det lykkedes Weber at stable et reparationsværksted på benene med 30 ansatte, og han er næsten nået dertil at han kan gå i gang med en produktion af en førkrigsmodel, da ulykken rammer

Welta Balmira, 1960

ham for anden gang. Russerne beslaglægger værket, og dermed er Weber ude af billedet.

Året efter bliver det exproprieret til fordel for delstaten Sachsen, og en ny begyndelse tager form under navnet Welta.

Allerede sidst på året 1946 er der 60 ansatte og produktionen af småbilledkameraet Welte og mellemformatkameraet Welta (6x6), som begge stammer fra før krigen. Welta bliver efter exproprieringen aldrig mere et selvstændigt firma, knap nok et selvstændigt VEB, men hører under diverse andre VEB'er i hurtig rækkefølge, indtil det i 1959 bliver indlemmet i VEB Kamera- und Kinowerke Dresden (fra 1964 kaldet VEB Pentacon).

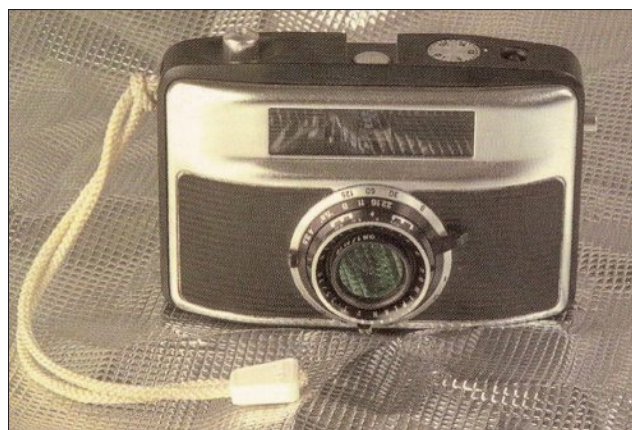
Weltaflex, 1938

Toojet spejlreflex - Weltaflex

Efter en sammenlægning med en kamerafabrik i Tharandt, (meget kort afstand fra Freital) Reflecta, i 1950 begynder Welta igen at fremstille to'øjede spejlreflexkameraer, som det har gjort i fordums tid, og det er den ene af de to typer kamera som Welta bliver kendt for efter krigen. Weltaflex fra 1954 er faktisk på det tidspunkt det eneste - og sidste - af den type i DDR. Det har optik fra E.Ludwig eller Meyer og kan minde en del om Rolleicord.

Penti

Den anden er småbilledkameraet Penti (18x24). Det er konstrueret i 1958 af den førnævnte Walter Hennig fra VEB Kamera-Werke (manden bag Contax S), men bliver sat i produktion hos Welta. Det bliver en stor succes, også som exportvarer, og bliver bygget frem til 1977. Der er tale om et meget lille kamera med en overmåde enkel betjening og med et smart design i aluminium og med mange

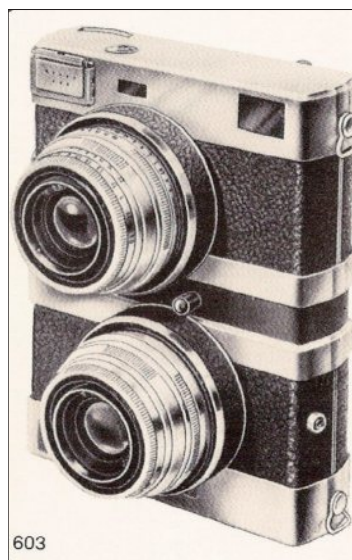
Penti 18x24, 1960

Postmoderne Penti halvformat 18x24mm

farvemuligheder. Selv i dag ser det smart ud. Objektivet på 30mm er fra Meyer. Filmilægningen og -udtagningen lettes ved først to-kassettesystem og derefter overgang til Agfa Rapidkassette (Orwo SL-kassette). Fra 1960 fås det med belysningsautomatik og motoriseret optræk. 800.000 eksemplarer.

Werra

To Werra-kameraer til s/h og farve, 1960

Et andet lille kamera skal nævnes for sin skønhed og sin kvalitet.

Werra fra Carl Zeiss Jena kan man kalde en undtagelse fra reglen; for Carl Zeiss fremstiller ikke kameraer. Men det har det altså alligevel gjort med Werra.

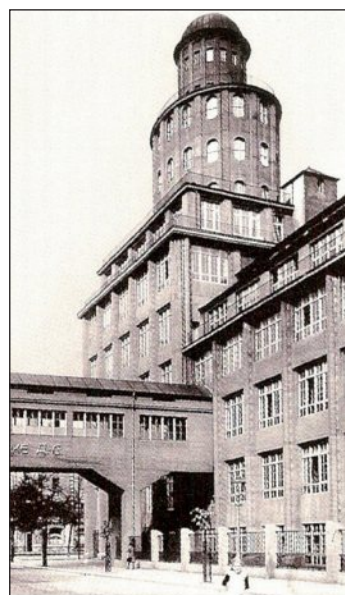

Werra fremstilles 1954-66 og er et lille kamera i formatet 24x36 med en påfaldende enkel formgivning. Model I og II har på forsiden et enkelt, ret stort søgervindue og et Carl Zeiss Jena Tessarobjektiv 2,8/50mm med centrallukker. I begyndelsen kan man få den med et billigere alternativ, Carl Zeiss Jena Novonar 3,3/50mm.

Solblænden, som er beklædt med den samme type læder som selve kameraet, tjener også som objektivdække, en påfaldende elegant løsning. I løbet af den forholdsvis korte produktionstid på 12 år kommer der adskillige versioner. Bl.a. veksler centrallukkerne mellem Compur, Syncro-Compur, Vebur, og Prestor. Fra model II er der indbygget belysningsmåler, fra model III, IV, og V også afstandsmåler og mulighed for udskiftelig optik, Flektogon 2,8/35mm og Cardinar 4/100mm. Der er ikke tale om forsatsobjektiver. Fra model Werramat og Werramatic koblet belysningsmåler (det man i 60'erne kalder halvautomatik).

Werra er nok kendt af de fleste fotointeresserede danskere over en vis alder. Der føres i Danmark som i andre vestlige lande en ret intensiv annonsekampagne i 50'erne og 60'erne. Specielt den grønne version falder i øjnene.

Desværre er det ikke lykkedes mig at finde ud af hvor stor produktionen har været. Ud fra serienum

rene at dømme må den have været stor. Med denne artikel er omtalen af den midttyske fotoindustri efter 2.verdenskrig ikke ført til ende, end ikke for den østlige del. Fortsættelse følger. ●

Ica
Aktiengesellschaft
Dresden

Reklame fra 1912

Danmarks Fotomuseum

Med et gran salt

Hans Elfelt Bonnesen

Som bekendt er det ikke alt man hører og læser, vi umiddelbart skal tro på.

Lars Schönberg-Hemme har igennem – foreløbig 5 artikler – fortalt om den midttyske fotoindustri heriblandt om tyske politikere, konger og kejsere.

Jeg skal bestemt ikke gøre ham rangen stridig, hvad indsigt i dette område angår.

På visse punkter bør man imidlertid være opmærksom på, at nogle af de fremsatte informationer er ukorrekte, især hvad angår Kodaks og andre fabrikkers udviklinger inden for farvefotografien. Især omtalen af de anstrengelser man gjorde sig i USA for at fremstille gode brugbare farvefilmsprodukter.

De to seriøse kemikere i laboratoriet

Som gammel Gevaertmand – med 55 års professionel arbejde i branchen – har jeg grebet denne lejlighed til ganske ydmygt, at sætte tingene i perspektiv.

Flere gange i Objektiv nr.124 og nr.125 antydes det, at det er to violinspillende, amerikanere, der ved et slumpetræf i et køkken har udviklet Kodachrome-filmen. Intetsteds nævnes det, at de to kemikere allerede den 4. okt.1921 som studerende ved Harvard Universitetet fik deres første fotopatent antaget (US. patent nr. 1538996), desuden havde de, før de overhovedet blev inviteret til og ansat hos Kodak i Rochester, fået 11 fotokemiske patenter optaget.

Et par steder antydes det også, at en langsom Fujifilm skulle være skarpere end Kodachrome. Hvis det skulle være tilfældet, savner man i hvert fald et uomgængeligt bevis. En rundspørge i en stor amerikansk fotogruppe på internettet har for ganske nyligt skudt påstanden ned.

Ligeledes er påstanden om, at Kodaks normale farvefilm og Agfas er baseret på den samme teknologi, også grebet ud af den tomme luft. Bortset fra, at man har fulgt Fisher og Siegrist idé med at indbygge farvekoblerne i filmens tre lag, er metoden, hvorpå man undgår diffundering vidt forskellig. Dette var selvfølgelig nødvendigt for at omgå Agfas patenter fra 1912. Kodaks metodik og Dr. Martinez patent (U.S patent nr. 2269158) er et afgørende brud med brugen af molekyllære fedtkæder, idet man her i stedet benytter det, man kalder 'grain isolation' hvor der indgår såkaldte plasticizers.

At det forholder sig sådan, vil enhver, der personligt har fremkaldt Agfa og Kodaks farvefilm, vide, idet flere af Kodaks farvefilm er 'mælkede', når man tager dem op af det sidste skyllebad. Dr. Martinez patent – som senere blev brugt af Agfa – har yderligere den fordel, at man kan anvende 'tunede' farvekoblere og dermed opnå mere lysende farver.

I Lars Schönberg-Hemmes artikel i Objektiv nr.125 hævdes det, at ledende personer blev bortført til Vesten, og at professor Eggert blev 'pumpet' for oplysninger, da krigen var forbi.

Det første er ifølge ing. H.F.Nissen (Eggerts danske laboratoriechef) helt forkert; det andet skulle ikke være nødvendigt, da alle tyske fotooplysninger, laboratoriearkiver og noter stod åbne for de allierede, da Tyskland havde overgivet sig betingelsesløst i maj 1945. Havde et eller andet været forsøgt skjult – som det nævnes i Objektiv nr.58 side 7 - havde der været tale om en strafbar handling.

I en senere artikel i Objektiv vil jeg i detaljer forklare mere om den amerikanske fotoindustri, bl.a. et afsnit om det moderne farvenegativs fader kemikeren 'Bunty' Hanson. ●

Redaktionen gør opmærksom på at forfattere til artikler i Objektiv ikke er ansvarlig for fejlfortolkninger og oplysninger der hidrører fra dokumenter, artikler eller bøger.

Ica AG

-grundlagt for 100 år siden

Klaus-Eckard Riess

Hüttigs kamerafabrik i Dresden

Ica er et ord, som jeg har været fortrolig med siden min allertidligste barndom. Det var jo i Zeiss Ikons Ica-Werk, at min far gik på arbejde. Da fabrikken blev bombet sønder og sammen i februar 1945, blev også min fars kontor ødelagt. Det fik mig seksårige purk til at græde over mit eget tab. Ud af en medicinæske havde jeg nemlig klippet og klistret en lille karet med heste foran, som min far stillede op på sit skrivebord. Under bombardementet af Dresden var mit beskedne kunstværk gået til, tillige med det meste af virksomheden.

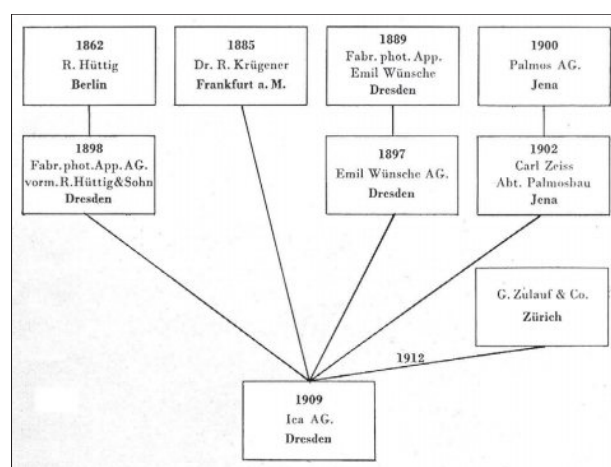
Igennem mine drengeår og min læretid kom jeg ofte forbi det forhenværende Ica-Werk på Schandauer Strasse i Dresden-Striesen, enten til fods, på cykel eller i sporvogn. Hvad bogstaverne Ica stod for, anede jeg dengang intet om.

'Internationale Camera A.-G.' var blevet dannet den 7. oktober 1909 ved en sammensmeltning af fire forskellige kamerafabrikker: Richard Hüttig & Sohn, Emil Wünsche, Dr. R. Krügener og Carl Zeiss Palmos. Tre år senere sluttede G. Zulauf &

Co. fra Zürich sig til. Heinrich Ernemann i Dresden, deltog også i forhandlingerne, men han sprang fra i sidste øjeblik, fordi han ikke ville opgive suveræniteten over sin velfungerende virksomhed.

Carl Zeiss Jena var initiativtager til fusionen.

Man ønskede at sikre sin objektivproduktion og samtidigt at få kontrol over Dresdens kameraindustri, der var blevet sin egen fjende ved alt for megen indbyrdes konkurrence.

Ica AG stamtræ

Den spæde begyndelse

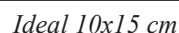
Det første spæde frø til Dresdens position som fotoindustriens højborg blev allerede lagt i 1839. Kun få måneder efter offentliggørelsen af Daguerres opfindelse i Paris satte den ansete optikus og mekanikus Friedrich Wilhelm Enzmann følgende annonce i 'Dresdner Anzeiger'.

Som bekendt, så er det fuldkommen lykkedes mig at fremstille Daguerreotypibilleder. Fra nu af sælger jeg plader af samme slags, som jeg benytter: 3 tommer, 4 tommer, 6 tommer etc.

Til fremstilling af daguerreotypibilleder producerer jeg desuden apparater, såvel efter Daguerres anvisninger som efter mine, der ved samme virkemåde som Daguerres kun optager 1/20 af disses rumfang.

*F.W. Enzmann, mekanikus
Annengasse Nr. 8.*

Såvel Ica AG som senere Zeiss Ikon AG anså 1862 som året for firmaets oprindelse. Dette år grundlagde Richard Hüttig fra Schlesien et kamerasnedkeri i Berlin. Formentlig fordi Sachsens hovedstad p.g.a. fotopapirproduktionen begyndte at få et ry på fotografiens område, flyttede Richard Hüttig i 1887 sin virksomhed til Dresden. Han havde succes med innovative kameramodeller og kunne i 1897 rejse en stor fabriksbygning med tilhørende beboelseshuse til firmaets funktionærer. Denne bygning på Schandauer Strasse 76 i Dresden-Sriesen blev senere til Zeiss Ikons Ica-Werk og hovedsæde, og i DDR-tiden rummede den til sidst VEB Pentacons direktion. Til mange fotohistorisk bevidste menneskers store fortrydelse nedrev man desværre i 1997 denne traditionsrige bygning. Richard Hüttigs største fotohistoriske bedrift var, at han i 1896 med Zeus-Spiegel-Camera fremstillede det første spejlreflekskamera i Dresden. Dette kamera fulgtes året efter op med Reflex-Camera, der var udstyret med både spaltelukker,

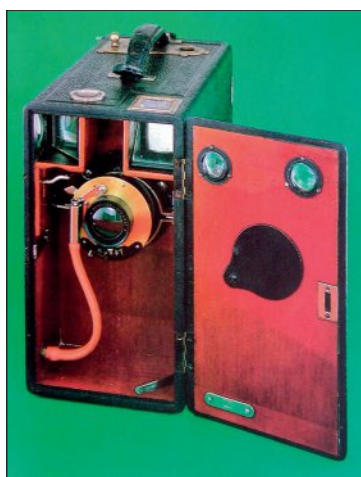
Virksomheden udviklede sig til Europas største kamerafabrik med over 800 ansatte. Topmodellen må have været Künstler-Kamera fra 1905, et énøjet spejlreflekskamera, som blev leveret i 8 forskellige formatstørrelser fra 6x9 til 13x18 cm. Kameraet var forsynet med en snedig anordning, der ved hjælp af to store tandkranse bevirkede at matskiverammen blev flyttet automatisk med i korrekt position, når man drejede kassetterammen fra tværformat til højformat.

17

raer og rullefilmskameraer. Hovedkataloget fra 1904 nævner 90 grundtyper i mere end 400 varianter. Her skal blot nævnes de boksagtige typer Merkur, Monopol, Carmen og Trilby, de mange pladekameraer af navnet Ideal og rullefilmskameraerne med benævnelsen LLoyd. Hertil kommer en hel række stereokameraer i både træ og metal.

Med tiden havde Richard Hüttigs søn Carl overtaget firmaets ledelse, men nogle ulovlige økonomiske transaktioner bragte ham en tur i fængsel. Virksomhedens struktur måtte gennemgå fundamentale ændringer og den energiske direktør Guido Mengel fik eneansvaret for driften. Guido Mengel arbejdede målbevidst hen imod den nødvendige store fusion i 1909.

Carl Hüttig hørte man ikke mere til. Faderen Richard Hüttig levede af nådsens brød i en lille lej-

Trilby 9x12 cm, 1906

lighed og gerådede omsider i glemsel.

Talemåden *'Højt at flyve, dybt at falde'* passer også på det næste navn, der var på vej til den store fusion i 1909. Emil Wünsche grundlagde i 1887 en fotoforretning på Moritzstrasse 20 i Dresden, hvorfra han til dels pr. postordre solgte alle slags fotografiske artikler. På et tidspunkt tog han initiativ til sin egen kameraproduktion, og i 1897 byggede han en stor fabrik nær landsbyen Reick udenfor Dresden. Ved fabrikken, der som noget helt nyt havde en stor dampmaskine til energiforsyningen, rejste han også boliger til funktionærerne, ligesom Richard Hüttig havde gjort. Fabriksbygningen står den dag i dag. Efter en omskiftelig tilværelse i Emil Wünsches, Ica's, Zeiss Ikons og til sidst Pentacons regi, rummer den i dag et moderne uddannelsescenter. Her i VEB Zeiss Ikons Werk Reick stod undertegnede i lære fra 1953 til 1956.

I tidsrummet fra 1897 til 1909 blev der produceret mere end 400 forskellige modeller af Wünsche-

kameraer, og disse kunne igen opdeles i utallige varianter med hensyn til formater, lukkere og objektiver. Ligesom hos Hüttig blev det til sidst alt for uoverskueligt og urentabelt. Udover det flotte magasinkamera Mars fandtes kameranavne som Bosco, Ada, Afpi, Kilibri, Vitrix, Excelsior, Syrene, Nympe, Nixe, Lola, Knox osv.

I 1902 tog Emil Wünsche sit eget liv på grund af personlige og økonomiske problemer. Hans kompagnon Louis Lang førte virksomheden videre i Wünsches ånd. Da krisen i den fotografiske industri tog til, så man den eneste redning i en tilslutning til de igangværende forhandlinger om en stor sammenlutning af kamerafabrikkerne i Dresden.

Wünsches fotoforretning i Dresdens centrum berørtes ikke af fusionen. Den eksisterede faktisk helt frem til bombeangrebet på Dresden den 13. februar 1945.

Hos Carl Zeiss i Jena, hvor man omkring 1890 var begyndt at fremstille fotoobjektiver, så man med bekymring på de problemer, som kamerafabrikkerne i Dresden var ude i. Man ønskede selvfølgelig at afsætte sine objektiver og man havde jo desuden interesser i lukkerproducenterne Deckel og Gauthier. For at få foden indenfor kameraindustrien havde Carl Zeiss i 1900 indledt et samarbejde med Curt Bentzin i Görlitz, som resulterede i 1902 i dannelsen af Paltos Camerabau i Jena. Der fremstillede man en række fremragende kameraer, som for eks. Minimum-Paltos.

Paltos Camerabau blev Carl Zeiss Jenas bidrag til fusionen, men man satte sig hurtigt på så mange andele i det nye selskab, at Carl Zeiss blev den to-

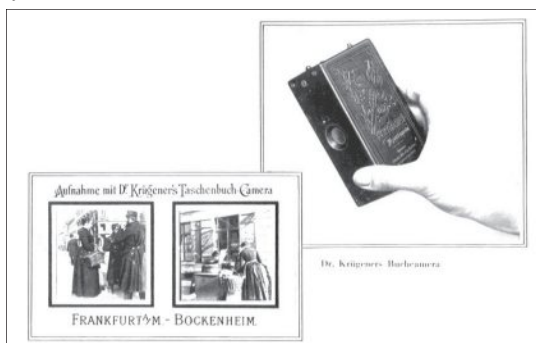

Minimum-Paltos-Kamera

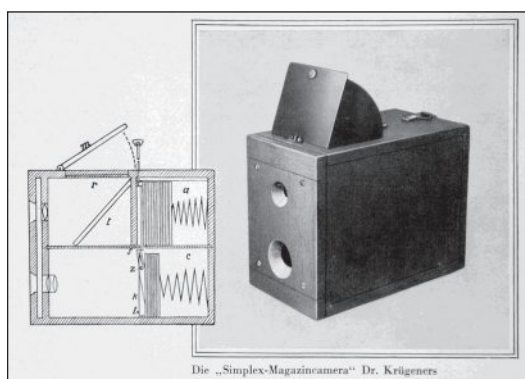
neangivende part i Ica AG.

Den fjerde spiller i kabalen om Ica AG var Dr. Rudolph Krügener fra Bockenheim ved Frankfurt am Main. Oprindeligt havde Dr. Krügener været kemiker, og da han ved en frygtelig eksplosions-ulykke

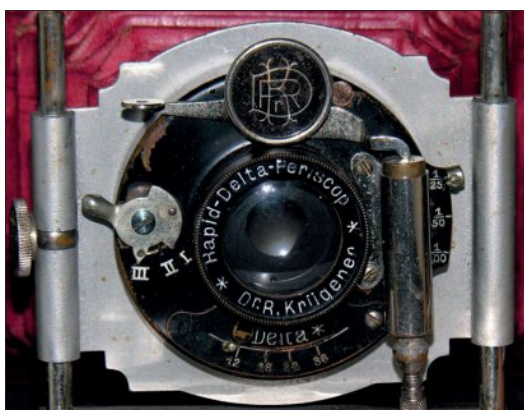
mistede et ben, demonstrerede han sit snilde og opfindsomhed ved at konstruere en protese til sig selv. Han slog sig på kamerafremstilling og opnåede i 1888 sin første store succes med et kamera udformet som en fin gammel bog: Dr. Krügeners Taschenbuch-Camera. Kameraet havde et negativformat på 4x4 cm, det kunne rumme 24 fotoplader i sit magasin og det var udstyret med en guillotine-lukker.

Dr. Krügener's Taschenbuch-Kamera, 1888

Dr. Krügener's Simplex-Magazin-Kamera, 1889

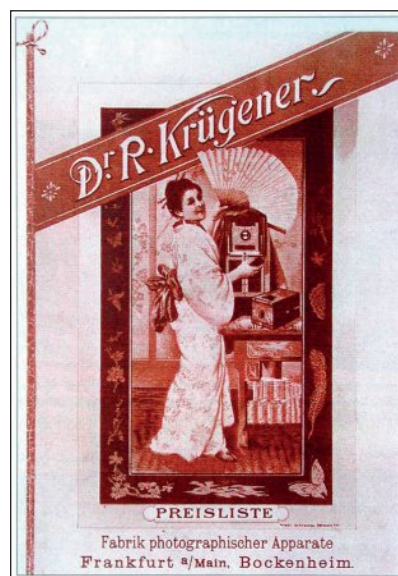

Objektiv og lukker på et Delta-kamera

En milesten

En regulær milesten i kamerahistorien bragte Krügener på markedet i 1889 med sit Simplex-Magazin-Camera. Dette kamera kan med god samvittighed betegnes som en urtype af det toøjede spejl-reflekskamera. Kameraet var udstyret med en

rotationslukker og to magasiner. Det øverste magasin kunne opbevare 24 negativplader af formatet 6x8 cm. Efterhånden som pladerne blev trykket ned i optagelseskammeret bag objektivet og lukker, blev de belyste plader pakket sammen i det nederste magasin. På sine Delta-klapkameraer benyttede Krügener i begyndelsen centrallukkere fra Bausch & Lomb, men senere fremstillede han egne lukkere af beslægtet type.

Annonce fra ca. 1900

Sikkert af økonomiske årsager erkendte Dr. Rudolph Krügener nødvendigheden af en fusion med den store kamerakonzern, der var ved at danne sig i Dresden. Han flyttede selv til Dresden, hvor den efterhånden noget svagelige mand kunne nyde sit otium indtil han døde i 1913. Hans sønner Walter og Hermann fik direktørstillinger i Ica AG.

Heinrich Ernemann i Dresden havde lige til det sidste været en af de aktive deltagere i forberedelserne til den store fusion i 1909. Men da det gik op for ham, at han ikke ville få den indflydelsesrige stilling han mente at have krav på, trak han sig ud af samarbejdet i allersidste øjeblik.

Fra den 7. oktober 1909 var 'Internationale Camera A.-G.' en realitet. Hüttigs tidligere direktør Guido Mengel blev Ica AG's magtfulde leder. Firmaets hovedsæde fik adresse i Hüttigs bygning på Schandauer Strasse 76, og også firma Hüttigs femtakkede stjerne pentagrammaet blev overtaget som logo af det nydannede selskab.

Nu skulle der ryddes op og saneres i det kæmpeudbud af kameramodeller, hvoraf mange jo lignede

Wünche Mars-Kamera 12x16,5 cm, 1898

hinanden.

En turbulent fremtid

Som et af de første skridt og til manges skuffelse blev Wünsch's fabrik i Reick lukket. Året efter lykkedes det dog igen at genoptage produktionen i Reick.

De følgende års Ica-kataloger vidner om, at udtynningen blandt kameramodellerne kun lykkedes delvis. Forgængerfirmaernes kameranavne går igen. Antallet af pladekameraer er stadig næsten uoverskueligt, men et tiltagende antal af Ica-retter vidner om, at rullefilmen vinder terræn. Professionelle fotografer tilbydes det voluminøse 'Tudor-Spiegelreflex-Camera' eller 'Künstler-Spiegelreflex-Camera', der vejer op til 3,5 kg. Og ønsker fotografen et kamera, der fylder lidt mindre til at bære rundt på, så kan han få det sammenklappelige 'Klappreflex-Künstler-Camera'.

Ica AG's omfattende produktpalette rummede også store rejse- og atelierkameraer, reproduktionsudstyr, forstørrelsesapparater, projektorer, stativer, mørkekammerlamper og allehånde stort og småt tilbehør. Ica AG havde også projektorer til 35mm kinofilm på markedet, men kunne nok ikke røkke ved Heinrich Ernemanns førerposition på dette område.

En skelsættende kamerakonstruktion får man ikke øje på. Denne chance glippede i 1910, da en ung værkfører fra Carl Zeiss i Jena henvendte sig hos Ica AG i Dresden for at vise Guido Mengel den kameraopfindelse, som han gik og puslede med. Men den ydmyge og spinkle mand fik ikke et ben til jorden hos den også fysisk store Ica-direktør. Dybt skuffet vendte han tilbage til Jena for at følge sin ven Emil Mechaus råd om at søge stilling hos Leitz i Wetzlar. Resten af historien kender vi. Hvordan ville historien have formet sig for det lille

35mm-kamera, hvis Guido Mengel havde imødekommet Oskar Barnack?

Man kan godt sige at 'Internationale Camera A.-G.' først i 1912 blev egentlig 'international', nemlig da det schweiziske firma Georg Zulauf & Co. sluttede sig til. Zulauf berigede Ica AG's kamerasortiment med Polyscop-stereokameraerne, og Georg Zulauf fik en plads i Ica AG's bestyrelse.

I juni 1917, altså midt under 1. Verdenskrig, hente Zeiss-ledelsen den russiskfødte, geniale videnskabsmand og opfinder Emanuel Goldberg fra et professorat i Leipzig til en topstilling hos Ica i Dresden. Med tiden skulle Goldberg køres i position som Guido Mengels kommende afløser.

Emanuel Goldberg var ikke alene en fremragende kemiker og fysiker, han var ligeledes en utrolig opfindsom mekaniker.

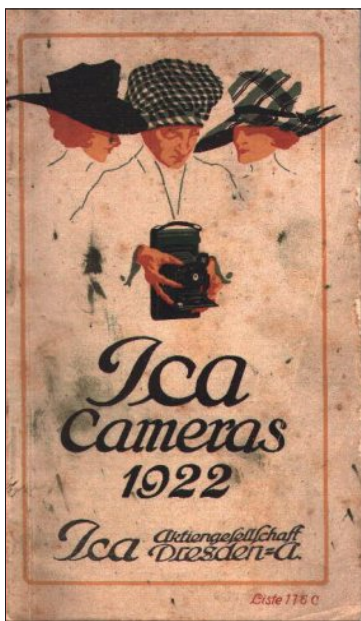

Ica-Kinamo, 35 mm filmkamera, 1921/23

I 1921 konstruerede han det relativt lille 35mm-filmkamera 'Ica-Kinamo', som kunne leveres i 2 versioner: Til 15m filmkassette og til 20m filmkassette. 2 år senere opfandt han et fjederværk, der kunne kobles på kameraet, således at det hele fremstod som en handy enhed. For at vise hvad dette opsigsvækkende kamera dueede til, fremstillede Emanuel Goldberg en række kortfilm med sig selv, sin kone Sophie og sine børn i hovedrollerne.

I midten af tyverne trak det sammen til den næste store fusion i kameraindustrien. Allerede i 1920 var der blevet dannet et interessefællesskab mellem Ica AG i Dresden og Contessa-Nettel i Stuttgart, eller for at sige det mere brutalt: Allerede i 1920 var Contessa-Nettel kommet i lommen på Carl Zeiss. Nu manglede man bare at også de 2 største konkurrenter Heinrich Ernemann i Dresden

og C.P. Goerz i Berlin faldt til patten. De lange, seje og komplicerede forhandlinger, som Emanuel Goldberg fra Ica AG spillede en fremtrædende rol-

Ica katalog fra 1922

le i, førte sluttelig til dannelsen af Zeiss Ikon AG..

[illegible]

Künstler-Spiegelreflex-Kamera,

754
755,755/1
757

**Ica-Klappreflex-
Künstler-Camera**

Zusammenlegbar
Präzisionsaufnehmer / Gedekelter Schlitzverschluss

754
755,755/1
757

**Ica-Klappreflex-
Künstler-Camera**

Aufrecht stehend bis zum Ausblick
der Antenne schützend. Metallgehäuse.
Alle Verstellungen, sowohl des
Verschlusses wie des Objektivs, sind
bei geöffneter Kapselung vorgenommen
werden.
Gedekelter Vorhangsschlitzverschluss
für Zeitstrahlen und liefert zum Mo-
mentenbelichten bis 1/200 Sek.
Jeder Apparat wird mit einem Tra-
jekten zum Umlagern geliefert.

754
755,755/1
757

**Ica-Klappreflex-
Künstler-Camera**

Aufrecht stehend bis zum Ausblick
der Antenne schützend. Metallgehäuse.
Alle Verstellungen, sowohl des
Verschlusses wie des Objektivs, sind
bei geöffneter Kapselung vorgenommen
werden.
Gedekelter Vorhangsschlitzverschluss
für Zeitstrahlen und liefert zum Mo-
mentenbelichten bis 1/200 Sek.
Jeder Apparat wird mit einem Tra-
jekten zum Umlagern geliefert.

Neu Nr. 754

754
755,755/1
757

**Ica-Klappreflex-
Künstler-Camera**

Aufrecht stehend bis zum Ausblick
der Antenne schützend. Metallgehäuse.
Alle Verstellungen, sowohl des
Verschlusses wie des Objektivs, sind
bei geöffneter Kapselung vorgenommen
werden.
Gedekelter Vorhangsschlitzverschluss
für Zeitstrahlen und liefert zum Mo-
mentenbelichten bis 1/200 Sek.
Jeder Apparat wird mit einem Tra-
jekten zum Umlagern geliefert.

Zubehör

Nr. 754, 755, 757 Drei Holz-Doppel-
halter.
Nr. 755/1 Becks-einst. Metallhalter.
Metallhalterungen mit Ringe-
Umlagevorrichtung.
Alle
Geräte
Umlagevorrichtung.

Nr. 754

Objektiv ein.
Gewicht gr.

203 x 13 x 110
1600

Nr. 755,755/1 / 757

6,5 x 9
10-15
15-25

Zeiss-Tessar 1:6,5
Zeiss-Triotar 1:8
Zeiss-Tessar 1:2,5
Zeiss-Triotar 1:4
Zeiss-Tessar 1:6,5
Zeiss-Triotar 1:8

Neuheiten ein.
12
15
18
18
18
18

Nr. 754

Objektiv ein.
Gewicht gr.

203 x 13 x 110
1600

Nr. 755,755/1 / 757

6,5 x 9
10-15
15-25

Zeiss-Tessar 1:6,5
Zeiss-Triotar 1:8
Zeiss-Tessar 1:2,5
Zeiss-Triotar 1:4
Zeiss-Tessar 1:6,5
Zeiss-Triotar 1:8

Neuheiten ein.
12
15
18
18
18
18

Nr. 754

Objektiv ein.
Gewicht gr.

203 x 13 x 110
1600

Nr. 755,755/1 / 757

6,5 x 9
10-15
15-25

Zeiss-Tessar 1:6,5
Zeiss-Triotar 1:8
Zeiss-Tessar 1:2,5
Zeiss-Triotar 1:4
Zeiss-Tessar 1:6,5
Zeiss-Triotar 1:8

Neuheiten ein.
12
15
18
18
18
18

Ica-Klapreflex-Künstler-Kamera

311 Ica-Trix

Mit doppeltem Tazug und doppeltem Zentriert
Für Platten und Filmplata

Objektiv
hoch, auf
und abwärts
verstellbar

Plattenmaße
11 x 13,4 x 13,4 cm

Gravität
100 g

Best.-nr.:
Zwei Hauptformen: A. Platten-
ausführung B. Filmplata-
ausführung

Verfasser:
Ica-Photographen-Gesellschaft AG
Deutscher-Vertrieb: Comptel

Objektiv	Nr. 311	10-15 cm	Bezeichnung
Za	Ica-Entwerfer-Objektiv „Mittler“ 1:8	16,5	
At	Ica-„Nuror“-Objektiv 1: 8,5	16,5	
At	Ica-Entwerfer-Objektiv „klein“ 1: 8,5	16,5	
At	Ica-Entwerfer-Objektiv „Maximal“ 1: 6,4	16,5	
At	Ica-„Schneller“ 1: 6,3	16,5	
E	Zellen-Torheit 1: 6,5	16,5	
F	Ica-Entwerfer-Porter 1: 7 Serie VII 29/29	17	
F	Zellen-Doppel-Porter 1: 6,4 Serie VII 29/29	17	
Z	Zellen-Doppel-Porter 1: 6,5	16,5	
Z	Zellen-Scm 1: 6,3	16,5	

Nr. 311 A: Plattenausführung, mit Linsenapparat
Nr. 311 B: Filmplataausführung, mit Linsenapparat
Nr. 311 C: Tazug aus Metallrohr für Apparat und
Linsenapparat

(siehe auch Seite 41)

Preis:
100

Preis:
100

Ica-Trix pladekamera med dobbelt udtræk

40/2
41/2

Ica-Bebe

45,-
65,- 9

Neuestes Modell
Professionelle Einstellung
Präzisions Ausführung
Anlagenkessel

Der neue Anlagenkessel ist aus
 einem hochwertigen Messing gefertigt
 und ist mit einem hochwertigen
 Messinggehäuse versehen, das
 die Kamera vor mechanischen
 Beschädigungen schützt. Die
 Kamera ist mit einem hochwertigen
 Messinggehäuse versehen, das
 die Kamera vor mechanischen
 Beschädigungen schützt. Die
 Kamera ist mit einem hochwertigen
 Messinggehäuse versehen, das
 die Kamera vor mechanischen
 Beschädigungen schützt.

No. 40-2
 Für Nagel- und Ringpaar
 Größe 40 x 40 x 40 mm - Gewicht 40 g

No. 41-2
 Für Platten- und Ringpaar
 Größe 41 x 41 x 41 mm - Gewicht 41 g

**Technische
 Details**
 Größe 40 x 40 x 40 mm - Gewicht 40 g
 Größe 41 x 41 x 41 mm - Gewicht 41 g

**Wichtige
 Hinweise**
 Die Kamera ist mit einem hochwertigen
 Messinggehäuse versehen, das
 die Kamera vor mechanischen
 Beschädigungen schützt.

No. 40-2
 45,- 10 cm

No. 41-2
 45,- 10 cm

No. 42-2
 45,- 10 cm

No. 43-2
 45,- 10 cm

No. 44-2
 45,- 10 cm

No. 45-2
 45,- 10 cm

No. 46-2
 45,- 10 cm

No. 47-2
 45,- 10 cm

No. 48-2
 45,- 10 cm

No. 49-2
 45,- 10 cm

No. 50-2
 45,- 10 cm

No. 51-2
 45,- 10 cm

No. 52-2
 45,- 10 cm

No. 53-2
 45,- 10 cm

No. 54-2
 45,- 10 cm

No. 55-2
 45,- 10 cm

No. 56-2
 45,- 10 cm

No. 57-2
 45,- 10 cm

No. 58-2
 45,- 10 cm

No. 59-2
 45,- 10 cm

No. 60-2
 45,- 10 cm

No. 61-2
 45,- 10 cm

No. 62-2
 45,- 10 cm

No. 63-2
 45,- 10 cm

No. 64-2
 45,- 10 cm

No. 65-2
 45,- 10 cm

No. 66-2
 45,- 10 cm

No. 67-2
 45,- 10 cm

No. 68-2
 45,- 10 cm

No. 69-2
 45,- 10 cm

No. 70-2
 45,- 10 cm

No. 71-2
 45,- 10 cm

No. 72-2
 45,- 10 cm

No. 73-2
 45,- 10 cm

No. 74-2
 45,- 10 cm

No. 75-2
 45,- 10 cm

No. 76-2
 45,- 10 cm

No. 77-2
 45,- 10 cm

No. 78-2
 45,- 10 cm

No. 79-2
 45,- 10 cm

No. 80-2
 45,- 10 cm

No. 81-2
 45,- 10 cm

No. 82-2
 45,- 10 cm

No. 83-2
 45,- 10 cm

No. 84-2
 45,- 10 cm

No. 85-2
 45,- 10 cm

No. 86-2
 45,- 10 cm

No. 87-2
 45,- 10 cm

No. 88-2
 45,- 10 cm

No. 89-2
 45,- 10 cm

No. 90-2
 45,- 10 cm

No. 91-2
 45,- 10 cm

No. 92-2
 45,- 10 cm

No. 93-2
 45,- 10 cm

No. 94-2
 45,- 10 cm

No. 95-2
 45,- 10 cm

No. 96-2
 45,- 10 cm

No. 97-2
 45,- 10 cm

No. 98-2
 45,- 10 cm

No. 99-2
 45,- 10 cm

No. 100-2
 45,- 10 cm

**Technische
 Details**
 Größe 40 x 40 x 40 mm - Gewicht 40 g
 Größe 41 x 41 x 41 mm - Gewicht 41 g

**Wichtige
 Hinweise**
 Die Kamera ist mit einem hochwertigen
 Messinggehäuse versehen, das
 die Kamera vor mechanischen
 Beschädigungen schützt.

Ica-Bebe pladekamera til to formater

53
Ica-Atom
4,5-6

Präzisions-Konstruktion
Automat. Einstellung
Anschlagkassette

Nr. 53
Querformat
Für Filme und Klappspie
4,5-6 cm
Größe 53-5,5 x 37 mm
Nur ein 35 mm

Mit Halbleitungslinse aus 2 Zehner
Für intensiveren indirekten Objektiv

Die Ica-Atom ist ein Hochleistungs- und gleichzeitig preisgünstig und leichtestes Foto-Apparat. Sie ist in jeder Hinsicht ein ausnehmendes Meisterwerk, das die Anforderungen an ein Foto-Apparat erfüllt. Sie ist leicht zu bedienen und liefert hervorragende Ergebnisse. Sie ist ein echter Meisterwerk der Ica-Atom-Fabrik.

Zubehör:
Der Wechselkasten aus Alu-
miniumblech

Verschluss:
Mechanischer Zentral-Ver-
schluss

Größe:
4,5-6 cm

Preis:
53,-

He. 53 4,5-6 cm Querformat

Zeiss-Telex 1:4,5

Preis:
53,-

Sonderzubehör und Ergänzungsgeräte

- No. 126 Kleiner Wechselkasten aus Alu-
miniumblech
- No. 127 Kleiner Wechselkasten aus Holz
- No. 128 Kleiner Wechselkasten aus Leder
- No. 129 Kleiner Wechselkasten aus Stoff
- No. 130 Kleiner Wechselkasten aus Kunst-
stoff
- No. 131 Kleiner Wechselkasten aus Metall
- No. 132 Kleiner Wechselkasten aus Holz
- No. 133 Kleiner Wechselkasten aus Leder
- No. 134 Kleiner Wechselkasten aus Stoff
- No. 135 Kleiner Wechselkasten aus Kunst-
stoff
- No. 136 Kleiner Wechselkasten aus Metall
- No. 137 Kleiner Wechselkasten aus Holz
- No. 138 Kleiner Wechselkasten aus Leder
- No. 139 Kleiner Wechselkasten aus Stoff
- No. 140 Kleiner Wechselkasten aus Kunst-
stoff
- No. 141 Kleiner Wechselkasten aus Metall
- No. 142 Kleiner Wechselkasten aus Holz
- No. 143 Kleiner Wechselkasten aus Leder
- No. 144 Kleiner Wechselkasten aus Stoff
- No. 145 Kleiner Wechselkasten aus Kunst-
stoff
- No. 146 Kleiner Wechselkasten aus Metall
- No. 147 Kleiner Wechselkasten aus Holz
- No. 148 Kleiner Wechselkasten aus Leder
- No. 149 Kleiner Wechselkasten aus Stoff
- No. 150 Kleiner Wechselkasten aus Kunst-
stoff
- No. 151 Kleiner Wechselkasten aus Metall
- No. 152 Kleiner Wechselkasten aus Holz
- No. 153 Kleiner Wechselkasten aus Leder
- No. 154 Kleiner Wechselkasten aus Stoff
- No. 155 Kleiner Wechselkasten aus Kunst-
stoff
- No. 156 Kleiner Wechselkasten aus Metall
- No. 157 Kleiner Wechselkasten aus Holz
- No. 158 Kleiner Wechselkasten aus Leder
- No. 159 Kleiner Wechselkasten aus Stoff
- No. 160 Kleiner Wechselkasten aus Kunst-
stoff
- No. 161 Kleiner Wechselkasten aus Metall
- No. 162 Kleiner Wechselkasten aus Holz
- No. 163 Kleiner Wechselkasten aus Leder
- No. 164 Kleiner Wechselkasten aus Stoff
- No. 165 Kleiner Wechselkasten aus Kunst-
stoff
- No. 166 Kleiner Wechselkasten aus Metall
- No. 167 Kleiner Wechselkasten aus Holz
- No. 168 Kleiner Wechselkasten aus Leder
- No. 169 Kleiner Wechselkasten aus Stoff
- No. 170 Kleiner Wechselkasten aus Kunst-
stoff
- No. 171 Kleiner Wechselkasten aus Metall
- No. 172 Kleiner Wechselkasten aus Holz
- No. 173 Kleiner Wechselkasten aus Leder
- No. 174 Kleiner Wechselkasten aus Stoff
- No. 175 Kleiner Wechselkasten aus Kunst-
stoff
- No. 176 Kleiner Wechselkasten aus Metall
- No. 177 Kleiner Wechselkasten aus Holz
- No. 178 Kleiner Wechselkasten aus Leder
- No. 179 Kleiner Wechselkasten aus Stoff
- No. 180 Kleiner Wechselkasten aus Kunst-
stoff
- No. 181 Kleiner Wechselkasten aus Metall
- No. 182 Kleiner Wechselkasten aus Holz
- No. 183 Kleiner Wechselkasten aus Leder
- No. 184 Kleiner Wechselkasten aus Stoff
- No. 185 Kleiner Wechselkasten aus Kunst-
stoff
- No. 186 Kleiner Wechselkasten aus Metall
- No. 187 Kleiner Wechselkasten aus Holz
- No. 188 Kleiner Wechselkasten aus Leder
- No. 189 Kleiner Wechselkasten aus Stoff
- No. 190 Kleiner Wechselkasten aus Kunst-
stoff
- No. 191 Kleiner Wechselkasten aus Metall
- No. 192 Kleiner Wechselkasten aus Holz
- No. 193 Kleiner Wechselkasten aus Leder
- No. 194 Kleiner Wechselkasten aus Stoff
- No. 195 Kleiner Wechselkasten aus Kunst-
stoff
- No. 196 Kleiner Wechselkasten aus Metall
- No. 197 Kleiner Wechselkasten aus Holz
- No. 198 Kleiner Wechselkasten aus Leder
- No. 199 Kleiner Wechselkasten aus Stoff
- No. 200 Kleiner Wechselkasten aus Kunst-
stoff

Ica-Atom pladekamera 4,5x6 cm

Som hovedsæde for direktion og administration valgtes Richard Hüttigs gamle bygning på Schandauer Strasse 76 i Dresden-Striesen. Professor Goldberg blev generaldirektør for det nydannede selskab, som nu skulle igennem en fornyet stor rationaliseringsproces og omstrukturering. Med firma Zeiss Ikon AG's opstart den 1. oktober 1926 slutter historien om Ica AG, der havde taget sin begyndelse den 7. oktober 1909 for 100 år siden. ●

Litteratur:

Herbert Blumtritt: Geschichte der Dresdner Foto-industrie.

Richard Hummel: Spiegelreflexkameras aus Dresden.

Zeiss Ikon AG: Festschrift-75 Jahre Photo- und Kinotechnik.

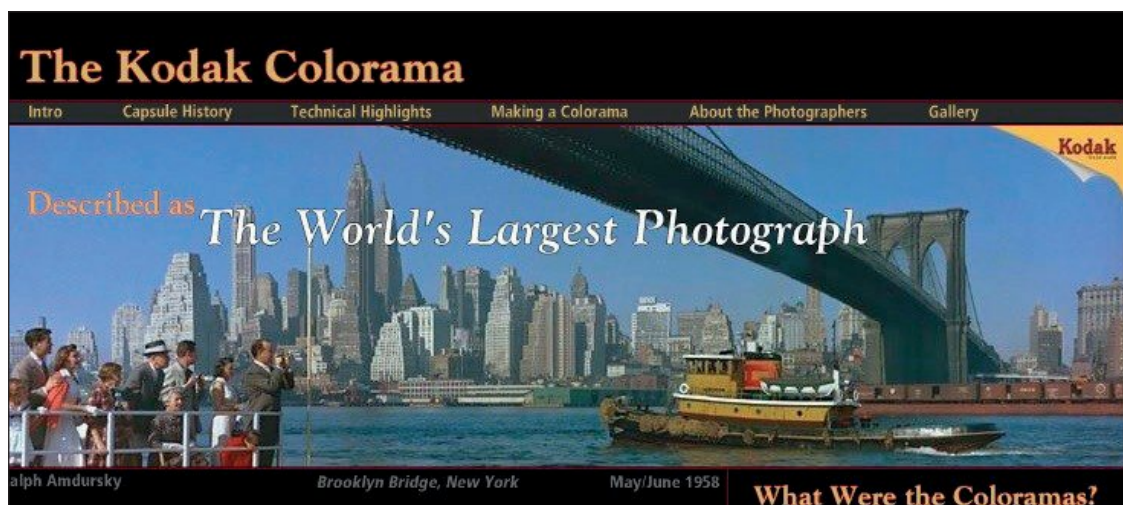
Michael Buckland: Emanuel Goldberg and His Knowledge Machine.

Foto i USA

1. del.

Over there....

Hans Elfelt Bonnesen

*Verdens største farvediapositiv hang indtil for nylig på Grand Central Station i New York.
Billedet målte 5,48x18,28 meter og var sammensat af 41 baner diamatriale*

I USA har man altid sat masseproduktion højt, hvad enten det drejede sig om biler, køleskabe eller hele huse. Det er derfor nærliggende at se på den fotografiske sektor i USA, og hvordan man derovre ændrede 'a class hobby' til 'a mass passtime'. Især er det interessant at se på de løsninger, som USA's fotokæmpe Kodak tog op i sit marketingarbejde.

Monopol ?

I årene 1920'erne og 1930'erne var kontinental-europæiske produkter på grund af toldbeskyttelse næsten ukendte i USA og i store dele af den engelsktalende verden. Desuden sad Kodak hårdt på det fotografiske marked i USA på grund af sit næsten monopolagtige greb om branchen.

Da Den 2. Verdenskrig brød ud, blev dette forhold - af indlysende grunde - endnu mere udtalt, og udenlandske industriprodukter herunder biler og kameraer vandt derfor selv efter 2. Verdenskrig kun langsomt fodfæste i USA.

Det daværende amerikanske marked med 130 millioner indbyggere anvendte derfor - fuldt tilfredse og uden at tænke nærmere over det - de indenlandske produkter, herunder kameraer.

Her var Kodak med sit enorme kamerasortiment helt dominerende. Fra den første introduktion af et kamera 'The Eastman Detective Camera' i 1887 via 35 forskellige 'Brownie' kameraer og helt op til

'disc' kameraerne stod Kodak meget stærkt. Gennem tiden havde Kodak markedsført i alt 511 forskellige kameraer og var - ikke mindst gennem sine reklamer - blevet synonym med fotografi i den amerikanske forbrugers øjne. På samme måde som et køleskab fra General Electric hedder en 'Frigidaire' og selv i dag benævnes en 'Fridge', så blev Kodak-Browniekameraer årsag til, at amerikanerne ganske enkelt kaldte et kamera for en 'Kodak'.

Almindelige mennesker

For amerikaneren var og blev fotografering før forrige århundredskifte enten en professionel forretningsform eller en hobby, som kun meget velhavende mennesker kunne beskæftige sig med; en overklassehobby.

Det vil her være på sin plads ganske kort at se på Brownie kameraet, der gjorde fotografien tilgængelig for ganske almindelige mennesker.

Brownie kameraet til rullefilm 117 opstod først i sin grundform, efter at man hos Kodak havde introduceret i hvert fald 68 forskellige kameratyper, hver for sig interessante kameratyper, der kun havde en fejl: de var alt for dyre.

I dag kan man kun gisne om årsagen til Brownie kameraets fremkomst, men initiativet er sikkert kommet fra George Eastman selv, da man hos Kodak i Rochester blev klar over, at den oprindelige

marketingindsats ikke gav det filmsalg, man havde håbet på, efter at de store gydemaskiner var begyndt at snurre.

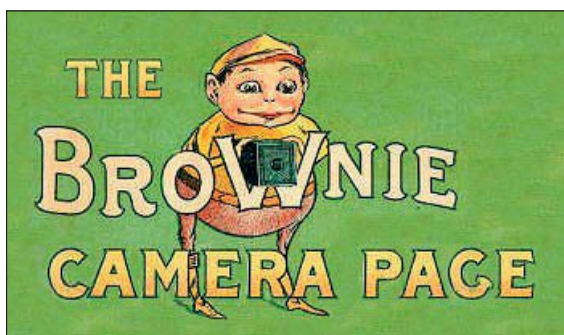
Det oprindelige system, hvorefter man skulle indlevere hele sit kamera for at få den eksponerede film fremkaldt og en ny sat i, var og blev, set med marketingøjne, en kommerciel dødsejler, selv om overgangen fra glasplader til film på rulle - efter Walker-systemet - var et enormt teknologisk fremskridt, og selv om man i høje toner roste dette system til skyerne.

Desværre led systemet af monopolagtige undertoner, som vakte den almindelige demokratiske amerikaners klare mishag.

George Eastman så den kritiske situation i øjnene, og i 1898 bad han sin fabrikationsmand Frank Brownell om at konstruere det billigst mulige kamera, som dog samtidig skulle være så pålideligt og brugbart, at selv børn kunne bruge det.

Den første Brownie

Kameraet, der i begyndelsen blev fremstillet af pap, var klart til markedsføring i januar 1900, og salgsprisen var én dollar. Samtidig introduceredes en filmspole, hvor filmen var beskyttet mod indfaldende lys af en metalflange, og hvor selve filmen havde en lidt længere og medrullet lystæt papirbane, det såkaldte duplex-papir, der gjorde det muligt for den fotograferende at tage den eksponerede film ud i dagslys og sætte en ny film i kameraet. Duplex-papiret var i sin endelige form forsynet med flere rækker af fortløbende numre på bagsiden, og gennem en lille rude med rødt glas - anbragt på kameraets bagside - var det muligt at aflæse numrene og på den måde informere brugeren om, hvornår han havde spolet tilstrækkeligt frem efter sidste eksponering.

Denne løsning blev imidlertid først mulig, efter at Kodak via en mellemhandler købte patentet for rullefilm - som vi kender dem i dag - fra opfinderen af rullefilm, fotoopfinderen David Houston, Hunter, North Dakota.

Kodaks samlede pris for kamera og film blev alligevel så lav, at fotografien ændredes fra at være en 'rigmandshobby' til noget, alle og enhver kunne beskæftige sig med; en virkelig 'fritidsfornøjelse for alle', også for børn.

Navnet Brownie blev valgt netop af hensyn til børn, idet man allierede sig med tegneren Palmer Cox, der havde fremtryllet en tegneserie med nogle små figurer - Brownies - der på en vis måde lignede de langt senere kendte og elskede Disney figurer.

Undervejs i dets lange levetid fremkom der 35 udgaver af det oprindelige Brownie kamera, sågar kameraer med en Art Deco frontplade i emalje tegnet af kunstneren Walter Dorwine Teague.

Navnet Brownie blev bibeholdt helt op til 1967, hvor det populære Brownie 127 endelig gik ud af produktion, efter at der var solgt millioner af disse simple kameraer.

Set med europæiske øjne kan det virke besynderligt, at man i Europa først i 1927 markedsførte boks-kameraer af samme art, som f.eks. Agfa Billy. Nogen må have sovet i timen.

Kodak Box i Art Decostil

35 mm filmen som format

Da Thomas Alva Edison og hans assistent W. L. Dickson i 1892 begyndte at interessere sig for levende billeder, besluttede de sig for at splitte en filmrulle på $2 \frac{3}{4}$ (69,85 mm) på langs og lade den perforere.

Det halve af $2 \frac{3}{4}$ er $1 \frac{3}{8}$, hvilket giver en bredde på 34,925 mm.

Man kan med nogen ret spørge, hvorfor Edison og Dickson valgte at kalde denne filmbredde for 35 mm, når kilometer, meter, centimeter og millimeter den gang - som i dag - i almindelige amerikaners øjne er noget uforståeligt snik-snak, eventuelt et

produkt man bruger til polering af sølvtøj, eller måske fodrer sine katte med.

Hvorom alting er, blev formatet kaldt 35 mm, og efter kort tid universelt accepteret som det format, man brugte til at optage levende billeder på.

Fra filmindustrien var det let at få fat i de rester, der helt automatisk blev til overs. Grunden var, at man nødigt på atelieret ville påbegynde en optagelse med for lidt film i kameraet og lide den tort, at filmen løb ud under optagelsen af en scene.

Disse filmrester tiltrak sig opmærksomhed, og flere kamerakonstruktører overalt i verden gav sig til at konstruere helt specielle kameraer til dette formål.

I perioden fra 35 mm filmens fremkomst ved forrige århundredskifte og de næste 42 år fremkom der mange forslag til den praktiske anvendelse af denne film i et kamera.

I Objektiv nr.124, april 2009, er der således på siderne 28-29 skrevet om udviklingen af småbilledkameraer fra 1900 - 1930.

De fleste kameraer måtte - som for eksempel Nellerød-mandens - imidlertid lades med frisk film i et mørkekammer, men der fremkom dog visse former for 'dagslyspakninger' eller kassettesystemer.

I Ansco Memo kameraet, der fremkom i midten af 1920'erne, anvendte man en speciel spolefri 'kassette til kassette' løsning. Systemet, som i virkeligheden var et Gevaert patent, blev siden udnyttet af Agfa i de såkaldte Karat-kassetter, et system som blev re-introduceret i 1964 af Agfa-Gevaert som Agfa Rapid systemet i et forgæves forsøg på at konkurrere med Kodaks Instamatic system, der så dagens lys i foråret 1963.

Agfa Rapid 1, 1964

Omkring 1930'erne, hvor den amerikanske befolkning stadig befandt sig på bunden af depressionen, steg interessen for menigmands fotografering trods alt. Det mest bemærkelsesværdige kamera blev fremstillet af firmaet Universal Camera Corporation, som i december 1933 kom på markedet med

Univex model A kameraet, af hvilket man solgte 20.000 om dagen til en stykpris af 39 cent. Vi skal senere vende tilbage til dette kamera.

Kodaks syn på 35 mm markedet

Kodak havde allerede i 1930 set, at rullefilms-æraen var truet, og at man ikke længere kunne underkende 35 mm fotograferingens fremmarch. Den mest betydningsfulde begivenhed i denne henseende var Leipzig Messen i 1924, hvor Leica blev introduceret, og hvor dette kamera som forventet tiltrak sig stor opmærksomhed og nogen panderynken.

Leica-kameraet var en sensation !

Hos Kodak i Rochester indså man, at man slet ikke ejede det fundament af finmekanisk udvikling og produktionsformåen, som skulle til for at konkurrere med Leica, og man satte derfor sit tyske datterselskab i gang med at udvikle eller finde en mere enkel kameratype, som kunne gå ind i Kodaks planer for 35 mm markedet.

Kodak Retina I

Som omtalt i Objektiv nr. 123, april 2009, købte Kodak en fabrik i Tyskland, der fremstillede det første 35 mm kamera for Kodak, Retina I.

Der var flere årsager til, at man valgte at gå til Tyskland. Den første var, at arbejdslønningerne i

Tyskland var lavere end de tilsvarende lønninger i USA.

Den anden og måske vigtigste var, at man i Tyskland, i modsætning til USA, gennem generationer havde udbygget et net af tekniske skoler med finmekaniker uddannelser samt en norm (DIN) for alt, der vedrørte livets teknologiske produkter. Selv en så simpel ting som en hammer måtte have en DIN-normering for at kunne vinde indpas og blive brugt på en arbejdsplads.

En hammer med DIN-mærkning

Noget tilsvarende fandtes slet ikke i USA, hvor hver stat for sig måtte klare sig, som man ville, og hvor der end ikke i begyndelsen var en fælles standard for gevind eller skruestørrelser; en egentlig lærlingeuddannelse eksisterede i praksis ikke.

Sammen med introduktionen i 1934 af Retina I kameraet tilbød Kodak nu den planlagte første færdigpakkede filmpatron (format 135) og kunne hermed gøre sin entre på 35 mm markedet.

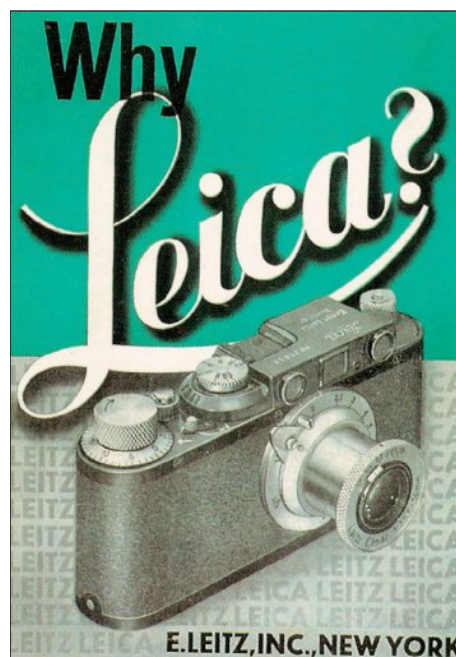
Eftersom et Leica kamera i 1934 kostede ca. 300 \$ i USA, og da en sekscylindret fabriksny Chevrolet kunne købes for 600 \$, er det ikke svært at indse, at Leica kun i begrænset omfang kunne sælges i USA, især når man var vant til at kunne købe en Brownie for måske én dollar.

Kodak Retina I udmærkede sig ved kun at koste 52,50 \$, altså ca. 1/6 af den pris, man måtte betale for en Leica, og var medvirkende til at danne den næste bølge af 'menigmands fotografi' i USA.

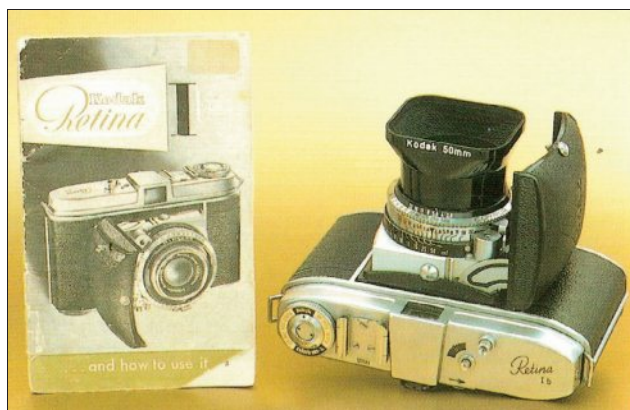
Der var dog stadig en hurdle, der skulle overvindes, nemlig det faktum at en almindelig dagløn i USA i 1934/36 lå på ca. 10,- \$. Det er derfor ikke svært at forestille sig, at springet fra et kamera til en eller to dollar og op til et 35 mm kamera var næsten uoverstigeligt for menigmand.

Initiativrige mennesker med gode idéer og en let adgang til kapital har i USA ofte ført til uventede løsninger.

B
R
O
W
N
I
E

Reklame fra 1934

Retina Ib

En af disse mænd var Charles Verschoor. Hans idé om en 'Billig-Leica' skal jeg vende tilbage til. •

Litteratur:
'Class Hobby' til 'Mass Passtime'

Store personligheder i den tyske fotoindustri (1)

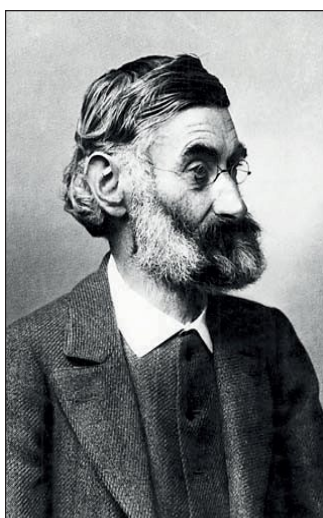
ERNST ABBE

(1840-1905)

Videnskabsmand, industrimanager og menneskeven

Klaus-Eckard Riess

I en tid som vor, hvor grådige finansmanagere synes at tegne billedet og forarger menigmand, kunne man ønske sig flere folk som Ernst Abbe, der forenede enestående faglig kompetence og store menneskelige egenskaber med socialbevidst ansvarlighed.

Ernst Abbe (1840-1905)

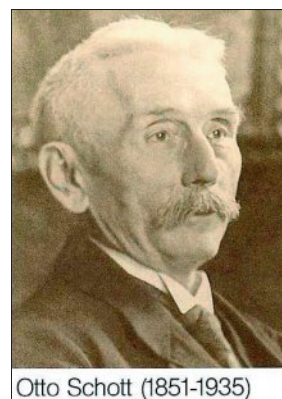
Ernst Abbe blev ellers født i beskedne kår, men takket være økonomisk støtte fra faderens arbejdsgiver blev det ham muligt at komme på gymnasiet og derefter at læse på universiteterne i Jena og Göttingen. Han afsluttede med en doktorgrad i fysik og bosatte sig 1863 i Jena som privatdocent i matematik, fysik og astronomi. 1870 blev han udnævnt til ekstraordinær professor ved universitetet i Jena. Allerede 4 år forinden var han begyndt et samarbejde med Carl Zeiss, der i 1846 havde startet et optisk værksted til fremstilling af mikroskoper.

1847

Slibningen af linserne foregik dengang ved en proces, som i Jena kaldtes 'prübeln', som på engelsk hedder 'trial and error' og som på dansk vel nærmest kan beskrives med 'at prøve sig frem'.

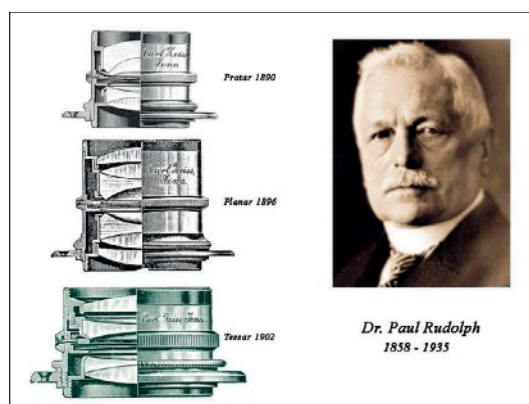
Denne tidsrøvende fremgangsmåde lavede Ernst Abbe fuldstændigt om på, idet han foretog omhyggelige beregninger, opstillede nye optiske formler og byggede hele produktionen op på et videnskabeligt grundlag.

Otto Schott (1851-1935)

Ved at gå i kompagniskab med den geniale kemiker Otto Schott fik han nyudviklede glassorter til rådighed og sikrede dermed en høj og ensartet kvalitet af Carl Zeiss optiske instrumenter.

Omkring 1888 besluttede Ernst Abbe at udvide produktionspaletten med fotoobjektiver.

*Dr. Paul Rudolph
1838 - 1933*

Han engagerede Paul Rudolph, der allerede i 1890 beregnede dobbeltobjektivet Anastigmat (Protar), efterfulgt i 1896 af det første Planar, for så i 1902 at opfinde det verdensberømte Tessar objektiv.

Ernst Abbes virke betød enorm fremgang for Carl Zeiss, som i 1875 kvitterede med at gøre Ernst Abbe til partner. Efter at Carl Zeiss døde i 1888, købte Ernst Abbe dennes søn Roderich Zeiss ud og blev således firmaets enejer. Dette var dog ikke en virksomhedsmodel som matchede hans idealer. Ernst Abbe var modstander af at én mand eller én snæver kreds af virksomhedsejere skummede fløden, uden at overskuddet kom de produktive medarbejdere, det omkringliggende samfund og videnskaben til gavn.

Stiftelsens formål
1. Økonomisk sikring af den finoptiske industri ved upersonlig ejerskab af det optiske værktøj Carl Zeiss og glasværket Otto Schott i Jena.
2. Varetagelse af medarbejdernes videreuddannelse samt forbedring af deres sociale forhold og retssikkerhed.
3. Fremmelse af den naturvidenskabelige forskning i samarbejde med universitetet.
4. Fremmelse af almennyttige indretninger til fordel for byen Jena's arbejdende befolkning.
5. Tolerance overfor medarbejdernes politiske overbevisning og religion.

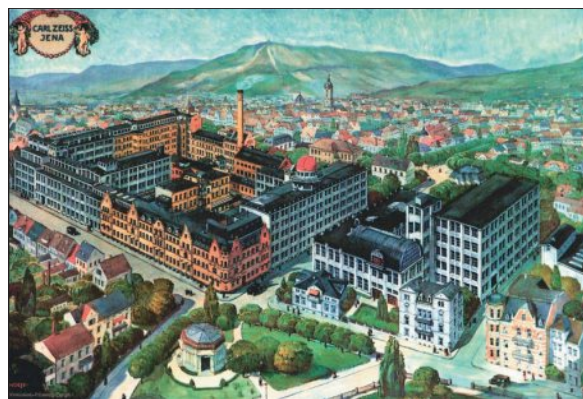
Han indledte derfor forhandlinger med statsministeriet i storhertugdømmet Sachsen-Weimar og med universitetet i Jena, dette resulterede i oprettelsen af det kooperative foretagende 'Carl-Zeiss-Stiftung'. Ernst Abbe lod alle sine private andele i firmaet indgå i stiftelsen, og det samme gjorde Otto Schott senere.

Ernst Abbes tankegang kom til at præge Carl-Zeiss-Stiftelsens statut. Her er nogle af de væsentligste punkter fra paragraf 1 i forkortet udgave:

1. Økonomisk sikring af stiftelsesvirksomheden ved upersonligt ejerskab.
2. Varetagelse af medarbejdernes videreuddannelse samt forbedring af deres sociale forhold og retssikkerhed.
3. Fremme af den naturvidenskabelige forskning i samarbejde med universitetet.
4. Fremme af almennyttige indretninger til fordel for byen Jena's arbejdende befolkning.
5. Tolerance overfor medarbejdernes politiske overbevisning og religion.

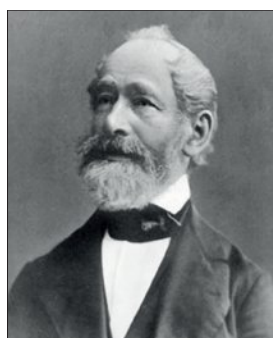
Abbe og Schotte beundrer Rudolfs kædeløse cykel

Carl Zeiss Jena 1910

Volkshaus i Jena 1903, skænket i 1903

Carl Zeiss (1816-1888)

Mindesmærke for Abbe

Medarbejderne hos Carl Zeiss var nogle af de første i Tyskland, der fik indført en 8-timers arbejdsdag, betalte feriedage, sygesikring, en slags pensionsordning og udbytteandel.

Ikke alle idéer, som Ernst Abbe nedfældede i sine socialpolitiske skrifter, lod sig realisere i kejser Wilhelms Tyskland. De stødte på modstand hos andre arbejdsgivere, men også hos socialdemokratiet, der mente at han bare ville snigløbe deres politik.

1903 trak Ernst Abbe sig tilbage fra Carl Zeiss' ledelse. Han var blevet alvorligt syg og døde i januar 1905. Forinden havde han dog skænket det store 'Volkshaus' til Jena's indbyggere. Huset skulle udtrykkeligt stå åbent for alle politiske og kulturelle aktiviteter. Denne opgave opfylder Folkets Hus i Jena til stadighed. Ernst Abbe mindes den dag i dag af alle Zeissianere som en meget stor mand, for ikke at sige som en helgen. ●

Danmarks Fotomuseum

1994-2009

Et kort tilbageblik på 15 års museumsdrift
Museumsleder Bjarne Meldgaard

Rejsekamera, 12 x 16,5 cm med stereooptik, fremstillet af Jens Poul Andersen, mærket J.P.A. 273, ca. 1904

Forventninger

Efter godt 10 på posten som museumsleder valgte Sigfred Løvstad i 1994 at gå på en velfortjent pension.

Det var ikke nogen nem opgave for undertegnede at skulle efterfølge den vellidte og fotohistorisk velorienterede Løvstad. Forventningerne til den nye museumsleder var store - ikke alene fra museets bestyrelse og Herning Kommune, men også fra museets brugere og den store skare af fotohistorisk interesserede, der var knyttet til museet. Jeg følte mig rimeligt godt klædt på til at overtage dette store og betroede arbejde med at føre Danmarks Fotomuseum videre i det spor, som Sigfred Løvstad havde lagt gennem godt 10 år. Med erfaringer fra fotofaghandel, forlag, reklamebranchen og sidst ansættelser hos reklamefotografer var jeg overbevist om, at rygsækken var fyldt godt op

med gode idéer og nye muligheder for at få Danmarks Fotomuseum gjort mere kendt og brugt.

Overdragelsen

Fotomuseets 10-års jubilæum, Sigfred Løvstads 70-års fødselsdag og fratræden samt min tiltrædelse blev fejret den 31. juli 1994. Efterfølgende mandag var min første rigtige arbejdsdag. Jeg var meget spændt på, hvordan det hele skulle forløbe. Jeg havde forventet en form for overdragelsesforretning; men Løvstad mødte blot op og fortalte, at campingvognen var pakket, og nu tog han på 14 dages ferie (første reelle ferie i mange år).

Her stod jeg så med en af verdens fornemste fotohistoriske samlinger, en bygning på 1.250 m² i 4 plan samt en udstillingskalender, der ikke var planlagt. Heldigvis havde jeg besøgt museet jævnligt inden min officielle tiltrædelse. Huset og forret-

Daguerreotypi, Dorothea Elisabeth Jürgensen,
født: 23/4 1833, død: 18/7 1855.
Fotograf: Georg Schou, København, 1852

ningsgangen var derfor ikke fremmed for mig; men summen af forventninger, egne ambitioner, et stort hus, der trængte til en grundig oprydning samt uløste opgaver kunne få en til at løbe skrigende bort med begge arme over hovedet! Samtidigt kunne man blive helt euforisk ved tanken om, at huset og samlingen nu var "mit", og museets fremtidsplaner var næsten frit overladt til mig.

Billedudstillingerne

Det var nødvendigt - hurtigst muligt - at få planlagt og arrangeret nogle fotoudstillinger i museets galleri. Det var en vigtig aktivitet, der skulle holde museet i gang for hermed at tiltrække et bredere publikum og øge pressens opmærksomhed og hermed udbrede kendskabet til fotomuseet.

Jeg var derfor glad for at have et godt udbygget netværk af fotografer, der var i stand til at kunne stille seværdige fotoudstillinger på benene i løbet af kort tid. Udstillingerne blev planlagt i op til 2 år i forvejen. Det var nødvendigt dels for at få "arbejdsro", men også for at fotograferne eller arrangørerne havde tid til deres planlægning. At planlægge så langt frem i tiden bevirkede, at mu-

seet ikke var i stand til at tage "her og nu" udstillingerne ind. Typisk for disse udstillinger var, at de var udenlandsk arrangeret og var som vandreudstillinger i landet i kort tid. Omvendt gav det en indre ro med den lange planlægning - for tanken om at have et "hul" i udstillingsplanen var stressende.

Det blev til nogle tilbagevendende udstillinger som "Årets Pressefoto", "The Golden" samt Kirsten Kleins fantastiske landskabsfotografier. Museet kontaktede som oftest en fotograf for arrangement af en udstilling, og det var et stort nederlag såfremt, der blev sagt pænt "nej tak". Til dato har vi fået et enkelt "nej" ud af små hundrede udstillinger. For tiden behøver museet ikke at kontakte udstillerne, da der bliver modtaget flere tilbud om arrangementer, end der reelt er plads til i udstillingskalenderen. Så positivt ment, er det nu museet, der må sige pænt "nej tak".

Målsætningen er, at den ene udstilling skal være bedre end den anden. Det kan være svært at sammenligne billeder af livet hos beduiner i Sinai-ørkenen med sort/hvide landskabsfotografier eller med en historisk udstilling om de tidligste fotografier. Men meningen er, at de skiftende fotoudstil-

Pressefotograf Henrik Bjerregrav i museets fotogalleri ved sine vinderbilleder fra Årets Pressefoto 1996/1997

linger dels skal fange pressens opmærksomhed, da fotomuseets markedsføringskroner er begrænsede. Dels skal de give de besøgende en ekstra oplevelse. Der skal være en rød tråd i billederne. De må gerne "gå ud til kanten", være provokerende uden at være forargende, være informative uden at blive kedelige eller blot vise et godt og positivt billedsyn kombineret med en god teknik, der rammer et bredt publikum.

Markedsføring

At arrangere nogle seværdige udstillinger var i sig selv ikke nok. Der skulle også planlægges og gennemføres en udbygning af museets markedsføring indenfor de økonomiske rammer. Fotomuseet havde hidtil været rimeligt besøgt af vestkystturister i sommermånederne, så det var en oplagt målgruppe, der var værd at bearbejde yderligere. Ligeledes var det vigtigt at få gjort den lokale borger opmærksom på fotomuseets eksistens og tilbud. Dette skal på ingen måde opfattes som om Sigfred Løvstad ikke havde gjort nok; men det tog al Løv-

stads tid at få dette seværdige og unikke fotomuseum stablet på benene.

I de sidste par år er Danmarks Fotomuseums markedsføringstiltag blevet koncentreret udelukkende omkring vestkystturisterne. Det er langt nemmere at trække et tysk ægtepar til Herning for et museumsbesøg end at få herningenseren til at bevæge sig ned i Museumsgade for en ekstra oplevelse.

Nørderne er også en vigtig besøgsgruppe, men desværre en hensygnende gruppe uden tilgang af nye samlere eller fothistorisk interesserede. Dette kan bl.a. ses på omsætningen af fothistorisk litteratur i museumsbutikken – den er halveret indenfor de sidste par år.

Samlingen

Sigfred Løvstad kom i gang med at samle i 1960'erne inden, der opstod udbredt interesse for gamle kameraer. Man kan godt sig, at han samlede ind på "må og få", da der på dette tidspunkt ikke var mange, der vidste hvor meget forskelligt isen-

Forfatter Knud Sørensen og fotograf Kirsten Klein ved åbningen af fotoudstillingen "VINDEN" med fotografier af Kirsten Klein, 2002

kram, der var produceret. Oversigter over fabrikater, typer og antal fotoeffekter, der var blevet sendt på markedet eksisterede heller ikke. Ved kontakt med andre samlere og et spirende auktionsmarked fik Løvstad tilegnet sig en enorm viden.

Fotohandlere og private donerede effekter i stor stil til fotomuseet – men der blev heller ikke sagt "nej tak" til noget som helst.

Gennem de sidste år er museet blev doneret store samlinger fra dødsboer. I disse tilfælde blev museet beriget med mange og specielle effekter, der ikke fandtes i samlingen. Tingene havde også været opbevaret på en forsvarlig måde og var derfor i en meget fin stand. Ofte får museet doneret effekter "15 år for sent", da udstyret bærer præg af at have ligget i en fugtig kælder eller på et uopvarmet loft i lang tid.

Tilstrømningen af effekter er fortsat stor med en tendens til, at nu er tiden kommet til at afhænde samletasken med et analogt spejlreflekskamera fra 1980'erne med 3 optik, blitz, vinkelgreb og diverse farvede filtre. Hovedparten af donationerne sker

ved overdragelse på selve museet. Af og til må museet selv rykke ud, og her har museets mand i Østdanmark, Flemming Berendt været til stor hjælp med at samle ind. Samtidigt har Flemming haft et vågent øje med udbuddet af fotografiske effekter og har foranlediget en mængde overdragelser og køb til samlingen.

Samlingen omfatter nu omkring 10.000 registrerede fotografiske emner og ca. 2.500 bøger om fotografi og fothistorie. Det skal bemærkes at systematisering og registrering af mørkekammerudstyr endnu ikke er påbegyndt. Tilgangen af mørkekammerudstyr er stadig stor, og der siges nu pænt "nej tak" af pladshensyn, for hvor mange forstørrelsesapparater skal fotomuseet rumme? Og hvor stor er interessen for de mange fabrikaters forskellige typer af apparater?

En samling i samlingen

Danmarks Fotomuseum har som delmålsætning at indsamle og bevare fotografiske effekter, der er dansk producerede eller har relationer til Danmark.

Wonderflex, "spøg og skæmt" kamera

Ernemann, Ermanox, 4,5 x 6 cm, ca. 1924

Her skal specielt nævnes museets samling af kameraer og effekter frembragt af Jens Poul Andersen. Landsbysnedkeren fra Nellerød, som han også blev kaldt, producerede gennem flere årtier en række rejsekameraer, stereokameraer, småbilledkame-

raer, atelierkameraer, filmoptagere samt filmgengivere og tilbehør i en særdeles høj kvalitet og med en unik finish. En del af disse frembringelser er repræsenteret i museets permanente udstilling.

Gennemskåret Hasselblad
500 EL/M, ca. 1975

Fremtiden

En af fotomuseets klare målsætninger er at øge besøgstallet. Museet har omkring 4.000 besøgende om året, men har kapacitet til at servicere over det dobbelte antal gæster. Museet vil fortsat arrangere tekniske udstillinger samt fotoudstillinger for det brede publikum. Danmarks Fotomuseum har også visioner vedrørende byggeplaner.

Tanken om en tilbygning i baghaven, der bl.a. skal rumme et Kirsten Klein museum (permanent ophængning af Kirsten Kleins billeder) er ikke

skrinlagt. På fotomuseet venter man blot på en mæcen, der vil dukke op med et tocifret millionbeløb. Et stort projekt som dette vil altid strandе på driften. For, at planerne kan realiseres, er det nødvendigt med minimum en fordobling af driftstilskuddet fra Herning Kommune, og dette er der for tiden ikke politisk opbakning til.

Kamerafotos: Keld Nielsen

BILLEDGRUPPEN

Gerhard Ryding

Mødedato: 28. januar - 11. marts & 6. maj 2010 kl. 19:30

Mødetid: kl. 19:30

Østerbrohuset - Århusgade 103, København Ø

Ole Hesager, Gerhard Ryding, Jan Rasmussen og Flemming Berendt samt formanden for KFAK Ove Lyngsie fremviser det utrolige fund af KFAKs mødeprotokol fra 1895-1932 i perfekt stand

Ove Lyngsie fortalte lidt om KFAKs lange historie og hvilken betydning fundet ville få for deres mange medlemmer

Et fund

Billedgruppens første mødedag efter sommerferien blev præget af fremvisning af en mødeprotokol fra fortiden

De tre førstnævnte herrer på billedet var på loppe-marked i Præstø, hvor den var til salg. Efter en telefonsamtale med FB fik man en bekræftelse på at det var en virkelig sjældenhed de havde for øje. Københavns Fotografisk Amatørklubs formand slog til og købet var en realitet..

Mødeprotokollen indeholder skriftlige referater af foreningens møder gennem 37 år.

DFS og Danmarks Fotomuseum vil senere modtage en kopi. Flemming Berendt forudser mange skriftlige vidnesbyrd som kan publiceres i Objektiv. Tak til de tre årvågne medlemmer af Billedgruppen. ●

Konservator Lene Grinde

Torsdag 11. marts Daguerreotypaften

Aftenens møde vil indholde diskussion og demonstration af småreparationer af selv 'indpakningen' af et daguerreotypi.

Fotokonservator Lene Grinde giver råd og vejledning. Man bedes medtage sine daguerreotypier. Udgangspunktet vil være bevaring af original monteringen og tilhørende materialer, men er udskiftninger nødvendige vil der være anbefalinger til dette. Rensning af selv daguerreotypiet er et kontroversielt emne i konserveringsfaget og vil blive diskuteret på mødet, men ikke demonstreret.

**Man bedes medtage egne daguerreotypier
KØB-SALG & BYTTE**

Torsdag 28. januar

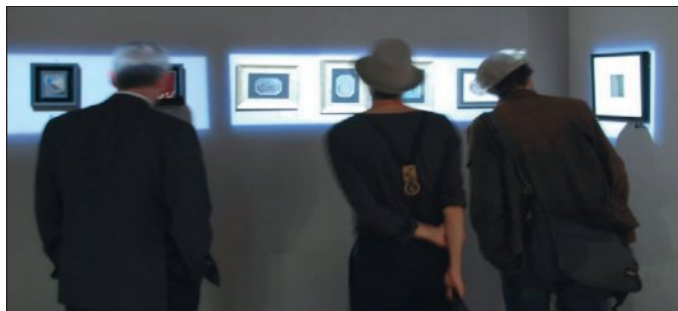
Min store familie

Andreas T. Mørch vil fortælle og vise billeder omkring hans ikke helt ukendte familie.

Tag dit gamle familiealbum med og hør om hvorledes man ikke glemmer at angive hvem der hvem på billederne. Køb & salg som altid.

Ett besök i Daguerres hemstad

Åke Hultman

Et publikum fra mange lande studerede daguerreotypierne

Daguerre's offentliggörande av fotografien för 170 år sedan firades i Bry sur Marne utanför Paris med en utställning av daguerreotyper gjorda av 44 nutida daguerreotypister från hela världen. Daguerre levde i Bry sur Marne från 1839 till sin död 1851. Utställningen pågick mellan 12 september och 18 oktober i år. Under de senaste fem åren har intresset för Daguerreotypi ökat kraftigt, främst i USA men nu även i Europa. Marc Kereun, President för Daguerre Association och Jeanne-Pierre Spilbauer borgmästare i Bry sur Marne är initiativtagare till utställningen och talade vid invigningen. Förutom utställningen av daguerreotyper berättade konservator Margaret Calvarin om restaureringen av den enda bevarade Dioramamålningen av Daguerre. Jerry Spagnoli från New York demonstrerade framgångsrikt hur man gör en daguerreotyp. I USA är John Hurlock en av veteranerna som gjort över 3000 daguerreotyper. Jerry Spagnoli har samlat sina bästa daguerreotyper under nio år i en bok som utkom 2006. Marinus Ortolee från Holland kan idag helt leva på sina daguerreotyper. Daguerres teknik är fortfarande aktuell för att skapa den ultimata fotografiska bilden. Nu väntar vi på fler daguerreotypister från Skandinavien och att Daguerre får ett eget museum i Paris eller Bry sur Marne.

Fakta

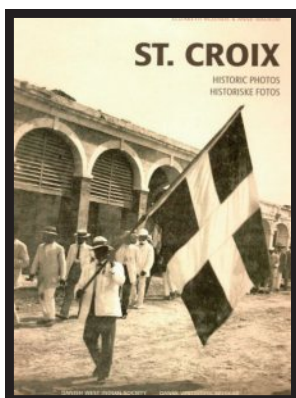
En Daguerreotyp tas fram på en 0,5 - 1 mm till spegelglans polerad silverpläterad kopparplåt. Det ljuskänsliga skiktet fås genom att enbart jod eller jod och brom får reagera med silverytan till silverjodid och silverbromid. Bilden framkallas alternativt med kvicksilverångor varvid bildas ytterst små amalgamdroppar eller utframkallas miljövänligare med rött ljus.

Fixering sker med natriumklorid eller natriumtiosulfat. Många daguerreotyper är tonade med guldchlorid och blir då både hållbarare och vackrare. Bilden på en daguerreotyp är spegelvänd och måste betraktas i en viss vinkel för att motivet skall träda fram i den annars spegelblanka plåten. Den måste förvaras lufttätt bakom glas då bildytan är mycket känslig. Metoden var direkt positiv. En daguerreotyp är således unik. Ofta kolorerades delar av daguerreotypen. Daguerreotypen som anses av många vara den vackraste av alla fotografiska metoder var vanlig mellan 1839 -1855 men användes sparsamt ända in i 1860-talet. Exponeringstiden var från början mellan tre och femton minuter men förkortades då tekniken förbättrades och bättre optik infördes. Därvid var även porträttdaguerreotypering möjligt. •

BOG & UDSKILLINGSOMTALE

Flemming Berendt

Elizabeth Redende & Anne Walbom
ST. Croix, historiske fotos
Format: 25,5x19,5 cm. 132 sider med ca. 100 billeder.
Indbundet kr. 199,-
Udgivet af Dansk -Vestindisk Selskab.
Tlf.: 3324-1020. E-mail: formanden@dws.dk
Hjemmeside: Bogsalg: bogsalg@dws.dk
www.dws.dk
ISBN: 978-87-9

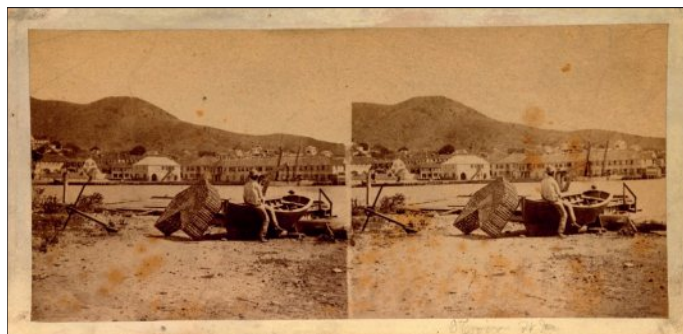

Bogens fine omslag

Udsnitsskille af det hårde pløjningsarbejde med 6 okser under en næsten lodret sol

Dansk Vestindisk Selskab har indsamlet en perlerække af fotografier omkring St. Croix som med denne fornemme bogudgivelse vender tilbage til de Vestindiske øer, eller US Virgin Islands - som det hedder nu. Øerne blev solgt i 1917, men mange af billederne går helt tilbage til 1860'erne og fortæller om befolkningens brogede liv på St. Croix. De store spændingerne mellem arbejdere og plantageejere afspejler sig tydeligt i mange af billederne, hvor det hårde liv skildres i sukkermarkerne og plantagejernes idylliske liv.

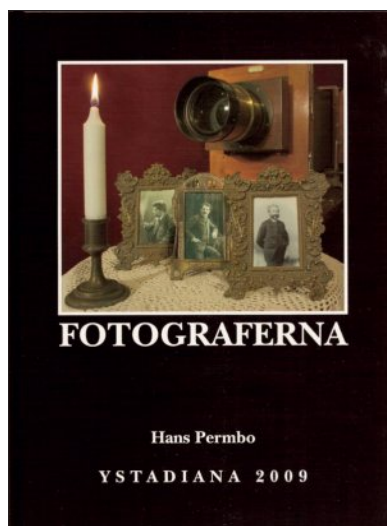

Fiskeren med hummertejnen er fotograferet på øen Protestant Cay ud for havnen i Christianssted på St. Croix. Det er fremstillet af Holt & Gray i New York ca. 1860-61 og indgår i serien: Six month tour in the tropics. I Danmark kendes kun 5 af disse, de ældste billeder fra øerne

Peter Elfelt udgav stereoskopbilleder bl.a. fra de Vestindiske øer, her 'Høstscene' fra 1906. Elfelt besøgte aldrig Dansk Vestindien, det er nærliggende at gætte på, at det må have været en af besætningen på krigsskibet Valkyrien, der har været fotograf. Valkyrien var flere gange stationeret på Vestindien bl.a. i årene fra 1915 frem til salget til USA i 1917, hvor det var skibets besætning, der udgjorde honørkompagniet, da Dannebrog blev udstiftet med Stars and stripes i øernes hovedstad Charlotte Amalie på St. Thomas

Bogen er skrevet både på engelsk og dansk. Elizabeth Redende er antropolog med speciale i Vestindien, Anne Walbom er mangeårig vestindienkender og formand for Dansk Vestindisk Selskab. Begge har de stået for indholdets troværdighed. Andreas Trier Mørch har i Billedgruppen fremvist og orienteret om bogens udviklingsfaser. De fremviste stereoskopbilleder er fra hans egen samling af fotografier fra St. Croix og øerne. •

Hans Permbo: Fotograferna
 Format: 23,5x17 cm. 167 sider indbundet. Sv. kr. 298,-
 Ystad Fornminnesförening. E-mail: klostret@ystad.se
 Tlf.: +46-(0)411-577286. Udstilling på Ystad Kloster til 31. marts 2010.
 ISBN 978-91-633-4627-9

Det er begrænset, hvad der udkommer af fotohistorisk litteratur på skandinaviske sprog, men nu har en svensk perle set dagens lys. Fotohistorikeren Hans Palmbo er ikke en helt ubekendt herre.

I forbindelse med Øresundsbroens indvielse i år 2000 arrangerede Ystad Kunstmuseum og Dansk Fotohistorisk Selskab en udstilling Dansk 1800-tals fotografi, hvor Hans Palmbo var primus motor. Med stor indsigt og en kolossal arbejdsindsats er det lykkedes at skrive en utrolig levende og nærværende historie, dels om den fotohistoriske udvikling men i særdeleshed nogle lokalhistoriske beskrivelser med et nærværende indhold.

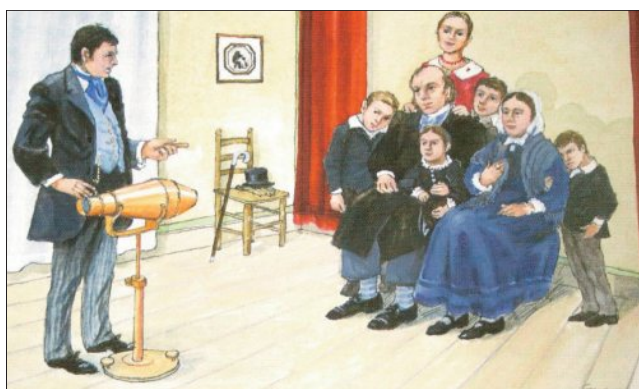
Historien om fotograffamilien Berlin, hvis første atelier åbnede i 1845, beskrives indgående, interessant og ikke mindst de fremragende illustrationer af kunstneren Lennart Frantzén.

Hans Palmbo fortæller tillige historien om et daguerreotypi af familien Berlin, som 'forvandles' fra et næsten forsvundet billede til et nyt ved hjælp digital teknik. George Eastman House, Mogens Koch og Karen Brynjolf Pedersen har været 'fødselshjælpere'.

I mere end 20 afsnit bliver man konfronteret med biografiske skildringer, bl.a. de første farvefotografier optaget i Ystad, kollodiumtiden og Polyfoto. Bogen er illustreret med mange farve og s/h billeder. Det historiske kildemateriale er helt på plads samtidig med at teksten er læseværdig og flydende. Denne bog er det store julegavehit for enhver fotointeresseret. ●

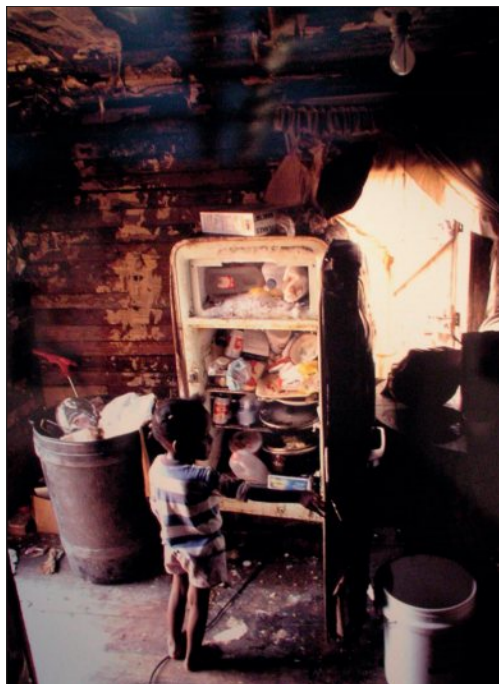
Friedrich August Reinhold ankommer til Ystad havn den 27. juli 1845

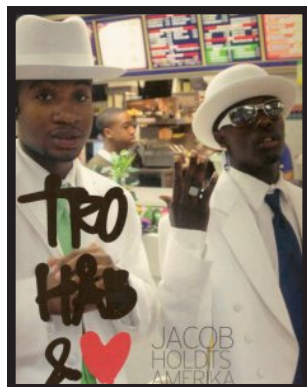
Øjeblikket er kommet. Reinhold står klar med sit Voigtländer Helmetal-kamera for at 'aftage' familien Berlin

Reinholds optagelse fra 21. august 1845 og det renoverede billede fra 2008

Køkkenskab i en bomuldsmark, 1995

**Tro håb & kærlighed
Jacob Holts Amerika**
Format: 27,5x24,5. 151 sider.
Kr.
Kunstmuseet Louisiana
2009.
ISBN 978-87-91607-75-2

Rigt barn med cubansk barnepige, 1974

Tro

Præsident Obama og hustruen Michelle var som studerende i Chicago med til at organisere Jacob Holts workshop om racisme og fremvisning af et di-asshow, som skildrede de ufattelige forskelle på rig og fattig i verdens rigeste land. Troen er en af de væsentligste holdepunkter for at overleve med værdighed og respekt. Udstillingen på Louisiana er ikke kun en fremvisning af nød og elendighed, som er hverdag for 50 millioner amerikanere sorte som hvide.

Jacob Holt anvendte et Canon Dial 35 halvformat (18x24mm) markedsført i 1964. Den automatiske eksponeringskontrol og motoriseret filmtransport gjorde det velegnet til diskrete optagelser. For at undgå 'flade' billeder dækkede han blitzen med et stykke lyserødt toiletpapir. Ved hjælp af digital tek-

nik er det lykkedes at blæse billedet op til storformat.

Håb

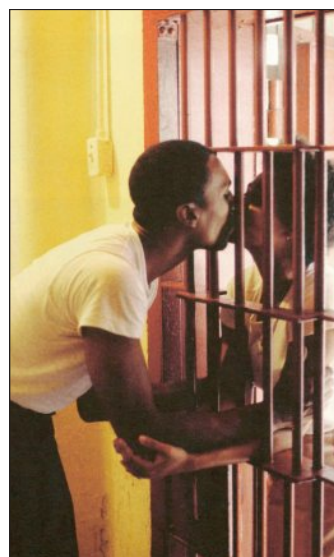
De 250 fotografier indeholder også et håb for at de kommende generationer vil blive i stand til at demokratisere de sociale uligheder og modsætninger. Tak til Louisiana for at vise samtidskunst med politisk slagkraft. Flot arrangeret, opsat og udvælgelsen er sublim.

En fotoudstilling man ikke må gå glip af. •

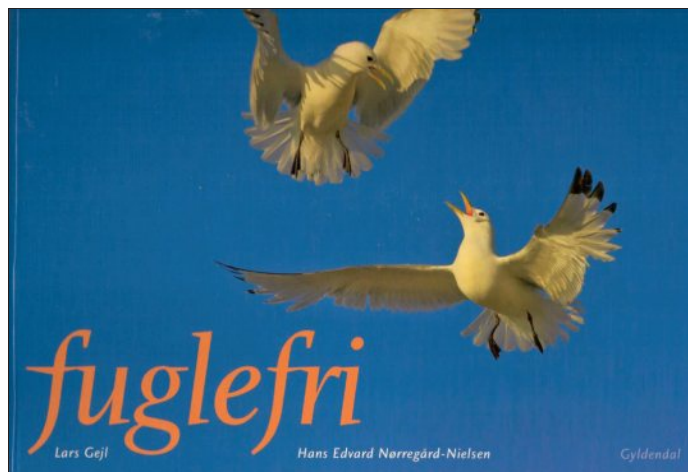
& Kærlighed

Jacob Holts med sit automatiske Canon

1974

fuglefri
 - fuglene i det danske landskab
 Essays af Hans Edvard Nørregård-Nielsen
 Idé, fagtekst og billedredaktion af Lars Gejl
 Billedbidrag 18 fuglefotografer.
 Format: 24x29,5cm. 209 sider. Illustreret i farver.
 Gyldendals Forlag. Kr. 349,95.
 ISBN 978-87-02-07944-9

Indledning ved: Svend Frederiksen

Det er en fascinerende hobby at fotografere fugle. Først og fremmest fordi det er en beskæftigelse, som stiller store krav til fotografens indsigt i emnet og til hans tekniske udstyr. Der er heldigvis sket en imponerende udvikling indenfor de helt store teleobjektiver i de seneste år. Der er efterhånden et godt udvalg blandt de brændvidder, som typisk anvendes til fuglefotografering d.v.s. 400, 600 og 800mm. Det er i dag muligt at anskaffe sig disse objektiver med stor lystyrke f.eks. 2,8/400mm og 4,0/600mm. Den i sin tid værste fjende, farvespredningen, er stort set elimineret. Da objektiverne også er udstyret med stabilisator, er mulighederne for at få gode fuglebilleder i kassen bedre end nogensinde før. De digitale spejlreflekskameraer kan samtidig præstere en opløsningsevne, som lever op til objektivernes kvalitet. Det siger sig selv, at det kræver store økonomiske ofre at være med på vognen, men så står vejen også åben for nogle virkelig fremragende fuglebilleder!

Det hjælper dog intet, hvis du ikke har indgående kendskab til fuglearterne. Hvor og hvornår træffer du klyder? Hvordan kommer man tæt nok på fuglene? Det kan kræve indgående studier på samme lokalitet gennem mange år, hvis man vil gøre sig håb om at komme hjem med de helt store plets kud. Men måske opstår fascinationen netop her. At opleve naturen på den måde er i sig selv anstrengelserne værd, og lykkes det oven i købet at fange en spændende situation med kameraet, er man i den syvende himmel.

Det er ufravigelig regel, at fotograferingen sker på naturens præmisser. En fugl tager ikke skade af at blive skræmt til at gå på vingerne en gang imellem, men ynglende fugle har nok at se til og tåler ikke at blive stresset af en ivrig fotograf. Han må i stedet være lidt opfindsom og bruge fotoskjul eller fjernudløsning af sit kamera. Hans udstyr skal hele tiden tilpasses opgaven. En lille løvsanger fylder ikke meget på billedet, hvis man er længere væk end 6-8 meter. Opgaven løses bedst med et fotoskjul på en lokalitet, som man har et indgående kendskab til. En havørn kan

med sit vingefang på 2 meter tages på større afstand. Udfordringen er helt anderledes. Nok er der i dag en del ynglende havørne i Danmark, men det kræver alligevel en uendelig tålmodighed at komme på skudhold af denne majestætiske fugl. I Danmark er ynglende havørne desuden beskyttet af en zone med en radius på 300 meter fra reden.

Man møder på den måde nye udfordringer for næsten hver en fugleart, man ønsker at forevige. Man må være forberedt på at gå, kravle, soppe, klatre og på at sidde stille i timevis uden at få et eneste billede i kassen. Der findes i forvejen titusinder af fremragende fuglebilleder, så man skal ikke forvente en hurtig verdensberømmelse. Men tænk hvilken fryd det er efter dages forberedelse at se en nattergal i en perfekt belysning sidde i kameraets søger. Husk at trykke på udløseren med det samme. ●

Hættemåge

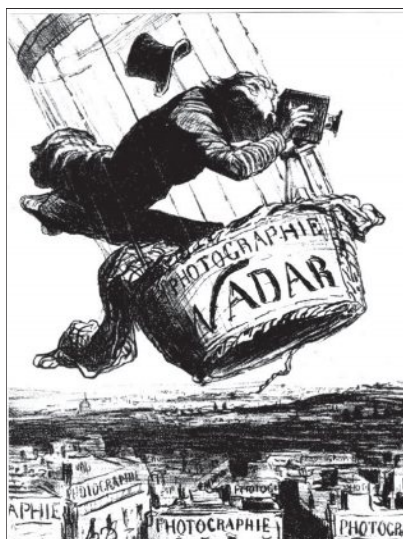

Gråanden forfølger ællingerøveren

En kærsanger fodrer sin 'monsterunge'

Denne foto- og billedhistoriske bog er ikke kun en fryd for øjet. Den er et strålende eksempel på den kreativitet som er så vigtig for at kunne forstå den fotohistoriske billedudvikling i fotohistorien. Selv om billederne er optaget indenfor de sidste par år er de allerede blevet fotohistoriske. Trykkvaliteten er i top. På alle måder en flot julegave. ●

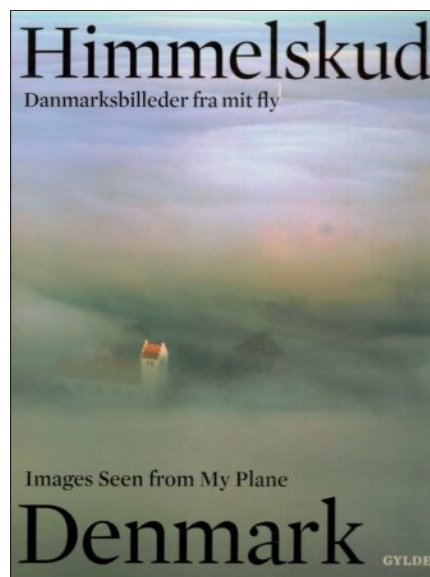

Den overmodige Nadar i aktion

Det man misunder fuglene, er at kunne flyve og betragte verden fra oven - det har helt givet også været de første fotografers tanke, da man kunne fastholde det sete på en fotografisk plade. På en fransk karikaturtegning fra 1839 ser man en luftballon svæve med et daguerreotypikamera, Daguerres egen konstruktion. 15 år senere lykkedes det den fransk multikunstner og fotograf Gaspar Félix Tournachon også kaldet Nadar at konstruere et Aérostattisk-kamera isat kollodiumplader til at optage fotografiske billeder fra luften. Året var 1854. Den fotografisk udviklingshistorie har siden budt på mange fiaskoer og succeser. I dag byder både den analoge fotografering, men i særdeleshed den digitale fotografering på usædvanlige resultater. To særdeles fremragende bøger med store fotografier af Danmark præsenteres her set med 'fuglens' øjne.

Frederik 5. til hest, Amalienborg (beskåret)

Jan Kofod Winther:
Himmelskud. Tekst i samarbejde med Michael Stoltze.
 Danmarksbilleder fra mit fly.
 Format: 28x25cm 220 sider i farver
 Dansk og engelsk tekst. Kr. 299,95
 Forlaget Gyldendal. ISBN 978-87-02-0842-76

Straks når man åbner denne bog er det, som om der går et sug igennem en. De fantastiske perspektiver hvormed man oplever områder, som man godt kender fra sin bilrude, en travetur i landskabet. Her har en billedkunstner virkelig kunnet udfolde sig i rum og perspektiv. Hvor skulle man ellers kunne opfatte fæstningen Trelleborg? Dette billede blot ét ud af den mangfoldighed af steder, som har fristet fotografen til at fastholde. Hver gang har han kunnet fryde sig over resultatet, som hverken han eller vi har anskuet før.

Hvis der under juletræet stadig er plads så skal man 'flyve' hen til boghandleren! •

Trelleborg diameter ca. 135m (beskåret)

*Her har vi en 'fotokollega' til Jan Kofod Winther,
frisk luft er godt for helbredet*

Kronborg, salutering

Jan Kofod Winther: Danmark set fra oven.
Format: 28x25cm indbundet. 300 sider i farver.
Kr. 299,95
Forlaget Gyldendal. ISBN 978-87-02-6891-7

Luftfotografen Jan Kofod Winther er ikke ballon-fotograf, derfor måtte han i 1974 anskaffe sig en flyvemaskine, det blev en ét-motoret Cessna 172. JKW har med maskinen har været ca. 6.000 timer i luften heraf 25 år i følgeskab med sit Hasselblad-kamera. Fotografiene er ikke efterbehandlet og optaget i perioden 1995-2009.

Når man har købt den ene af de to bøger tror jeg næppe man vil undvære den anden udgave. De to bøger er tilsammen det ultimative, man kan forlange i dag. Når dette er sagt, er der tillige den kunstneriske oplevelse, som kun denne fotograf kan bringe. Huse landskaber, øer landområder det hele er et visuelt billede der optimalt tilfredsstiller ens behov for at opleve, sanse og forstå, hvor smukt og forskellig vore landsdele er. Så megen mangfoldig på så lille et område, vi 'mangler' kun Skåne, Halland og Blekinge. ●

Holtung Kirke, Stevn

Daguerreotypier på Danmarks Fotomuseum

6. juni - 27. september 2009

En monter med de originale daguerreotypier

”Denne nye afbildningskunst, hvis opfinder, Daguerre, allerede begynder at nyde en europæisk navnkundighed, består væsentligt deri, at man hertil har et ejendommeligt indrettet camera obscura lader billedet af genstanden falde på en grund, som ved lyset lider en varig forandring, så at det rum som indtages af billedet, beholder præget af alle de styrkegrader, som fandtes i det lys, hvoraf det beskinnes”.

Med dette lille uddrag af H.C. Ørsteds tale i Selskabet for Naturlærens udbredelse præsenterer Danmarks store naturvidenskabsmand offentligheden om daguerreotypiets fremkomst i Danmark.

På Danmarks Fotomuseum som primært er baseret på fremvisning af fotografiapparater og fotohistoriske genstande har sideløbende gennem årene haft en række fine billedudstillinger af såvel danske som udenlandske fotografer. Nu var turen nået til at præsentere daguerreotypiet, de ældste fotografier i verden. Museet har gennem årene erhvervet 76 daguerreotypier fra perioden 1840'erne frem til slutningen af 1850'erne. De sølvspejlende billeder kan man kun fange med sit blik ved at se dem i en bestemt vinkel.

Det som gør denne udstillingen unik er ikke kun de udstillede originale daguerreotypier, men tillige de 76 scannede og forstørrede enkeltbilleder, som gør, at mange oversete detaljer bliver synlige for vort øje.

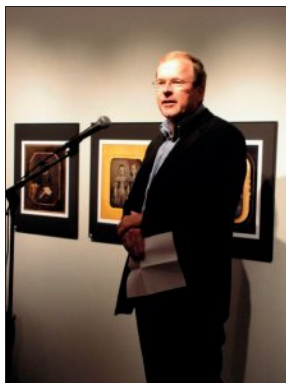
De ældste af billederne er fra begyndelsen af 1840'erne. De ånder af tidens 'mystik'. Det vi ser er en virkelighed som man hidtil kun havde oplevet ved hjælp af pen og pensel. En halvgård med 8 personer stående som stive støtter, viser os ikke kun hvad de har været beskæftiget med, men også et indblik i tidens miljø. De mange portrætbilleder, udenlandske som danske, er i sig selv et psykologisk studie af mennesket udseende, påklædning og attitude. En del billeder har lidt under tidens tand, fugtpletter og indtrængen af ilt har sat sine spor, men også her har billedet en charme som taler til vor nysgerrighed om den forsvundne tid.

Damernes smykker og herrernes guldkæder kan beundres takket være en nænsom farvelægning.

Et par stereoskopiske daguerreotypier af smukke nøgenmodeller er med til at fuldende den flotte ophængning. Kvaliteten af forstørrelserne er flotte og beherskede i tonering. Det er første gang man har kunnet opleve så mange forstørrelser af daguerreotypier på én gang.

Reception på Danmarks Fotomuseum i anledning af museets 25-års jubilæum

Danmarks Fotomuseums leder Bjarne Meldgård bød til receptionen de ca. 70 fremmødte velkommen til museets 25-års jubilæum og udstillingen 'De første fotografier...'. Museumslederen beskrev, hvorledes Sigfred Løvstad og en række entusiastiske hjælpere havde fået etableret museet i 1983, hvorefter dørene kunne åbnes i 1984. Bjarne gjorde opmærksom på at: *Efter en samler kommer en spredter.*

Klaus Lytzhøft

Kjeld Nielsen

Den velformulerede åbningstale blev derefter afløst af formanden for Danmarks Fotomuseums Venner Klaus Lytzhøft, som takkede for det gode samarbejde og overrakte en check på 10.000 kroner fra venneforeningen.

Bjarne Meldgård modtager
de 10.000 kroner

Bestyrelsesformand og repræsentant for Dansk Fotografisk Forening Keld Nielsen causerede over fotografiets historie

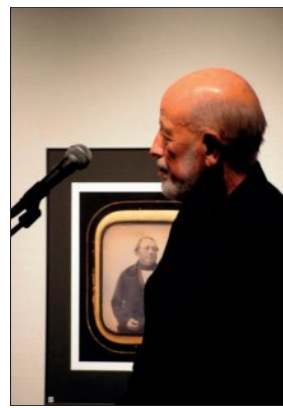

Hans Elfelt Bonnesen og kassen med de 4 udklipsbøger

Næste taler var fhv. underdirektør hos Agfa/Gevaert A/S, Hans Elfelt Bonnesen der overrakte 4 udklipsbøger med titlen 'SCRAP=Book 1875-1926', bøger fyldt med udklip, billeder og notater samlet af kgl. hoffotograf Peter Elfelt (se Objektiv nr. 90/2000). Gaven er et væsentligt supplement til museets permanente Elfelt-samling.

Endnu en taler fik ordet fotohandler og fhv. formand for Danmarks Fotohandler Forening Cai Sørensen, som privat donerede en sjælden Leica 250 Reporter.

Statuetten af en fotograf og Rudi Hass

Et beskedent udpluk af de mange fremmødte deltagere i receptionen

Gæsterne samles omkring billedudstillingen

Fhv. faglærer ved fotografuddannelsen, Rudi Hass forærede museet en keramisk statuette, modelleret i 1947 af fotograf og modellør Janus Gotfred Elleby.

(Omtalt i Objektiv nr. 86/1999 + nr. 89/2000).

Statuetten har i en årrække tilhørt Dansk Fotografisk Forenings Fagskole i København, og fulgte i 1966 med uddannelsen til Teknisk Skole i Randers. Her blev den i 1980, efter en tur på gulvet, reddet af Rudi. Ved denne lejlighed ønsker giveren, at statuetten får plads i en udstilling om foreningens og uddannelsens historie.

Et righoldigt gavebord

Svenn Hugo

Formanden for Dansk Fotohistorisk Selskab Svenn Hugo havde medbragt et unika, en karikatur af en fotograf udført i jern af en amerikansk kunstner. ●

NORGE I AUGUST

Andreas Trier Mørch

En fotoreportage fra Objektivs udsendte medarbejder som rejste derop ifbm. med Fotografiets Dag, der blev afholdt på Preus Fotomuseum i Horten, søndag den 16. august 2009.

Fotografiets Dag indeholdt udstilling og kritik af portefolier, en lang række foredrag – samt salg og vurdering af gamle kameraer og fotografier.

Se: <http://www.preusmuseum.no>

I 1995 solgte Preus sin fotosamling, som hovedsageligt bestod af både kameraer og fotografier for 40 mill. kr. til den Norske Stat og det er hans samling, der nu er grundstammen i fotomuseet i Horten. Flådestationen i Horten var dels den Norske flådes hovedkvarter og havde samtidig til opgave at bevogte indsejlingen til Oslofjorden. Dette er nu, helt analogt til anlægget på Holmen i København, nedlagt og flyttet andet steds hen.

13 år efter i 2008 solgte Arne Knudsen også sin omfattende samling, der rummede fotoudstyr og over 4 mill. fotografier for 75 mill. kr. til den norske Sparebankstiftelse DnB NOR, hvis indkøb hermed svarede til størrelsen af fire gange det samlede indkøbsbudget for samtlige norske kunstmuseer. Banken har efterfølgende deponeret samlingen på Teknisk Museum i Oslo, som for tiden viser et lille, men dog repræsentativt udsnit på museet. Hvordan den fremover skal udstilles er uklart.

Se: <http://www.tekniskmuseum.no>

Men tro nu ikke at Arne Knudsen ikke er aktiv længere. Prøv at klikke ind på hans billedarkiv: <http://www.knudsensfotosenter.no/fotoweb/norskbruks1/default2.fwx>, hvor der angiveligt er samlet over 8 mill. billeder opdelt i 8000 grupper.

Det er meget svært ikke at blive misundelig på det rige Norge. Da Danmarks Fotomuseum i Herning blev oprettet 1984 (se det forrige nummer af Objektiv) var det fordi Sigfred Løvstad skænkede sin samling til kommunen, hvis bidrag alene bestod i erhvervelsen af en ældre villa til formålet!

Både Preus oprindelige samling og det nuværende museum er beliggende i Horten ca. 50 km. syd for Oslo. I dag har museet fået overordentlige gode og store lokaler stillet til rådighed, som er beliggende i bygningen i baggrunden, - et af den norske flådes gamle magasinbygninger

En ikke navngiven medarbejder på fotomuseet foreslog os at sælge en ubåd – nu vi var så godt i gang. Ganske vist under forudsætning af at vedkomne selv fjernede skidtet!

To samlere. I baggrunden telte til udstilling og foredrag ifbm. Fotografiets Dag, som blev afholdt uden dørs. I et af teltene blev der solgt drikkevarer, hvor en lunken dåseøl kostede 60 kr.- hvilket der overfor en noget paf dansker blev understreget var en meget billigt, nærmest non profit vennepris

Roger Erlandsen er forfatter til bogen om Norsk Fotohistorie: "Pas nu paa! Nu tager jeg fra hullet" - som omhandler fotografiets historie i Norge i de første hundrede år, dvs. fra 1839 til 1940 og som udkom år 2000. Bogen er aldeles uomgængelig for hvem der gerne vil vide mere om Norsk fotohistorie

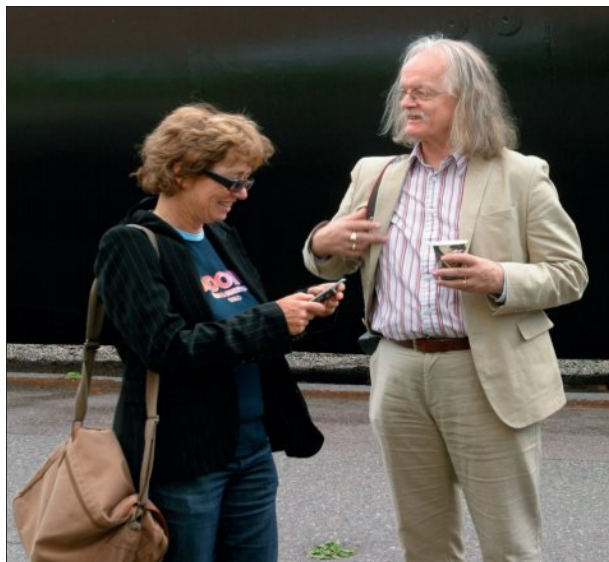
EFTERLYSNING

Tom samler på alt af film og foto som angår Norge.

Visit-og kabinetsbilleder, samt stereoskopbilleder, også af danske fotografer, specielt af Peter Elfelt og Hohlenberg.

Alle motiver af balloner, cirkus, artister og polarekspeditioner, specielt Robert Pearys ekspeditioner til Grønland i 1890-årene.

Kontakt venligt pr. E-mail 3D2c2i.net
 Adresse: Tom Bloch-Nakkerud, Sofies gate
 66, 0168 Oslo.
 Tlf.: +47 90 03 4551

Lill-Ann Chepstow-Lusty, der til daglig er fotograf på Kulturhistorisk Museum, var en af hovedudstillerne på udstillingen ifbm. Fotografiets Dag. Manden er Robert Meyer, som var Norges første professor i fotografi ved Kunstskolen i Bergen – samt storsamler af gamle fotografier. Se hans flotte samling på: <http://www.fotohistorie.no/>

Tom Bloch-Nakkerud (tv), vores norske medlem og medarrangør af Fotografiets Dag sammen med Arne Knudsen og Leif Preus, som bærer sit absolut analoge Hasselblad.

Dagen igennem strømmede interesserede til, og de to klapstole, som museet betænksomt også havde sat frem kom aldrig i brug

El Dorado! Dette er et af rummene i Toms 150 m² store kælderetage i Sofiesgate, som også kan anvendes til biograf. Stedet kalder han sit kontor, og der skjuler sig ganske rigtigt et skrivebord og en computer et eller andet sted. Efter at have været der et kvarter, erklærede jeg, at han ganske roligt kunne glemme mig her – så ville han ikke høre mere fra mig i de næste mange dage

Tom samler nærmest på alt, der har med foto at gøre, men vist nok og teoretisk set mest på film. Herudover også alt, hvad der har med vikinger og polarforskning at gøre. I virkeligheden har han slet ikke plads nok!

Clignancourt i Oslo. Under en større motorvejsudfletning skjuler der sig Grønlands Plads, hvor der er loppemarked hver lørdag. Og nej – navnet referer til lokaliteten "det grønne land"

Markedet har et vældigt islæt af gæstearbejdere og er underholdende og højtråbende

Et andet loppemarked er Vestkanttorget, som mest minder om Grøntorvet i København. Også dette er åbent om lørdagen

I Oslo er der faktisk en butik; Samlersenteret, Bjerregaardsgate 13 – 15 der både sælger gamle kameraer og fotografier – samt så meget andet. Stedet har en hjemmeside: <http://www.samlersenteret.no/> og udbyder samtidigt postkort, frimærker og fotografier på auktion i samarbejde med: <http://www.auction.no/no/>

SAMLERDILLEN

Peter Elfelts kinoobjektiver fundet på Israels Plads

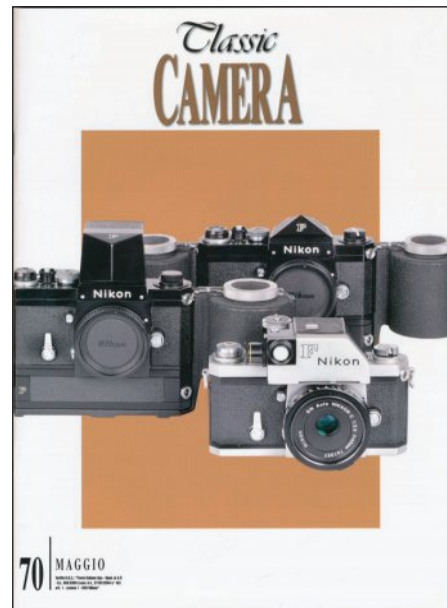

Da Andrew Daneman spottede en sortbeklædt kasse med 6 meget gamle Pathéobjektiver med navnet Peter Elfelt var han straks klar over, at han havde gjort et usædvanligt fotografisk fund.

Kassen med de 6 kinoobjektiver med følgende brændvidder: 160, 200, 135, 130, 120 og 90 er købt af Peter Elfelt til brug ved hans omrejsende filmforevisninger i København og provinsen i begyndelsen af det 1900 århundrede.

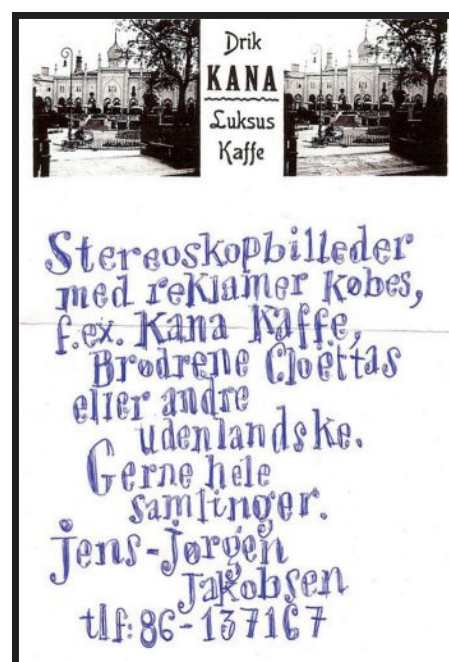
På Danmarks Fotomuseum har man kinofremviseren samt et udvalg af nummererede trækasser i forskellige mål til opstilling i skiftende fremvisningslokaler.

For at kunne fremvise de levende billeder optimalt var kinoobjektiver med forskellig brændvidde uundværlig. Efter godt 100 år i glemsel er det med stor glæde at Andrew har gjort opmærksom på et fotohistorisk klenodie. ●

Nikon 50 år

Det italienske fototekniske tidsskrift Classic Camera har i nr.70/maj 2009 dedikeret hele sit indhold til at fejre Nikons 50-års jubilæum. Desværre udgives det kun på italiensk, men vil man have en flot oversigt over Nikons kameraproduktion er de 45 sider til stor gavn. Tidsskriftet kan erhverves ved henvendelse til: E-mail: abbonamenti@fotografia.it Pris ca. kr.75,- ●

Annonce

'DIT & DAT'

Forretningsmeddelser, anvisnings- og orienteringsnyt

Mødereferater:

Lørdag 5. september

Otto Højmark Andersen

Desværre var tilmeldingen begrænset, men lørdag eftermiddag nåede vi frem til Olofström og blev indkvarteret. Kl. 16:00 besøgte vi Nils-Harald Ottosons Fotomuseum som begejstrede de fremmødte. Vi takke for fremvisningen med Danmarks Fotomuseums jubilæumsbog 'Øjebliksbilleder'. God mad og rødvin afsluttede dagen. Fra kl. 10:00-15:00 var der loppemarked i Folkets Hus. Her blev der handlet ivrigt og nye kontakter oprettet mellem svenskere og danskere. Forhåbentlig ses i igen næste år!

Torsdag 17. september

Mogens Koch og Lene Grinde havde sammensat en orientering omkring renovering og opbevaring af fotografisk materiale optimalt. Emnet er i de senere år blevet så kompliceret at selv fagfolk hurtigt kan blive uenige hvilke kolosale konsekvenser kan blive for kulturemners langtidopbevaring.

Lene Grinde har givet tilsagn om en speciel daguerreotypi-aften i Billedgruppens regi. Tak for en spændende aften i selskab med fagkundskaben.

Som sædvanlig var der 'skrot' på bordet!

Lørdag 10. oktober

Jyllandsmøde i Middelfart

Der var travlhed fra morgenstunden med opstilling til loppemarkedet. Handelen giv livligt og blev flittigt skyllet ned med John kaffe og en enkelt. Efter loppemarkedet var der frokostpause. Det lykkedes vist alle at få noget at spise, selv om Kvickly har lukket sit cafeteria og indrettet postkontor i stedet! Dagens højdepunkt var Svend Ffederiksens cause-ri om personen August Nagel og højdepunkterne i hans kameraproduktion, der kulminerede med Retina-serien. Man mærker tydeligt Svends store kærlighed til emnet, der tydeligvis også havde stor interesse blandt tilhørerne. Stor tak til Svend Frederiksen for et interessant og inspirerende foredrag.

Dagen sluttede med anvisningssalg, med ting og sager i alle prislag. Efter afregning og oprydning kunne deltagerne drage (trætte) hjem efter en begi-

venhedsrig dag. **Omsætning kr. 6.261,25.**

Klik ind på foreningens hjemmeside og oplev Leif Johansens underholdende video fra mødet. SEJ.

Torsdag 15. oktober

Klaus-Eckard Riess havde som sædvanlig en god historie at fortælle. Denne gang var emnet Ica's bloddryppende historie om nedlæggelser, sammen-slutninger og fotogiganternes overlevelseskamp. Heldigvis kan alle der ikke var med til mødet læse historie i Objektiv. Der var ikke meget 'skrot' tilbage ved aftenens slutning.

Lørdag 24 oktober

Loppemarked & anvisningssalgssalget i København blev afviklet efter den kendte procedure. Som det vil fremgå af billederne blev der handlet og talt i flere timer. Anvisningssalget blev afviklet i god ro og orden. **Omsætning kr. 32.780,00.**

Alt godt på bordene!

Anvisningssalgslisten til lørdag, d. 10. oktober i Middelfart

Anvisningssalgslisten sælges som beset, og Dansk Fotohistorisk Selskab påtager sig intet ansvar for eventuelle fejl og mangler og den anførte tilstandsbetegnelse. Køber og sælger erklærer hver 12,5% til D.F.S. Der afregnes kontant på stedet med såvel køber som sælger. Kredit gives kun til medlemmer, der ikke er til stede ved anvisningssalget. Ved kommissionskøb vil effekterne blive sendt pr. postopkrævning. Den, der afgiver bud for trediemand hæfter for budet. Medlemmer kan indsende bud pr. telefon, e-mail eller brev til anvisningssalgslederen: Leif Germann Jensen, Gl. Kongevej 172 C, 2. sal, 1850 Frederiksberg C.
 tlf. 33 21 43 67 - e-mail: leif.gj@websepp.dk

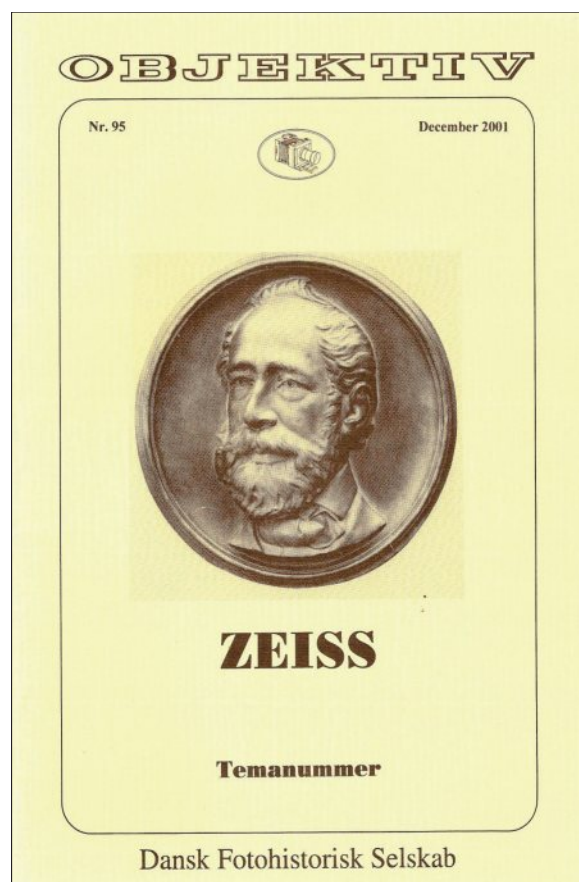
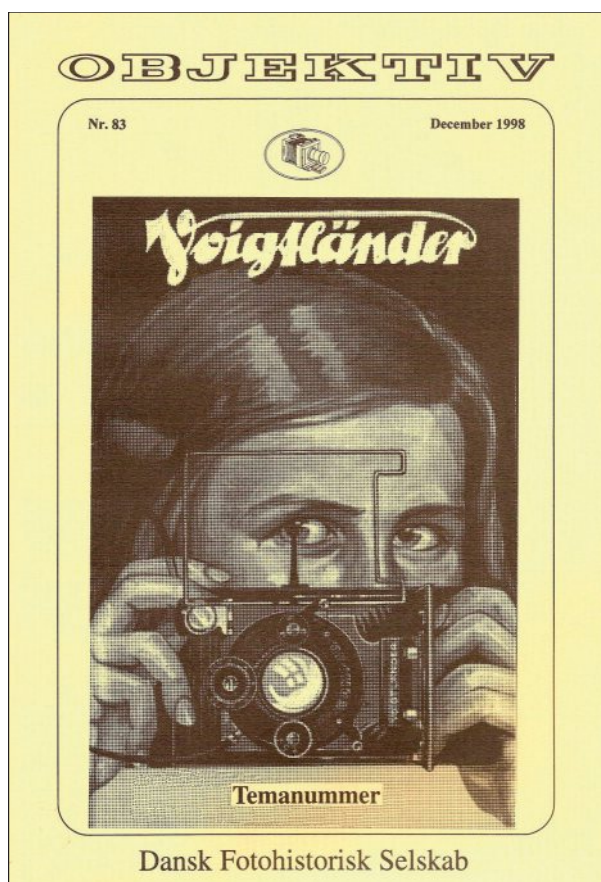
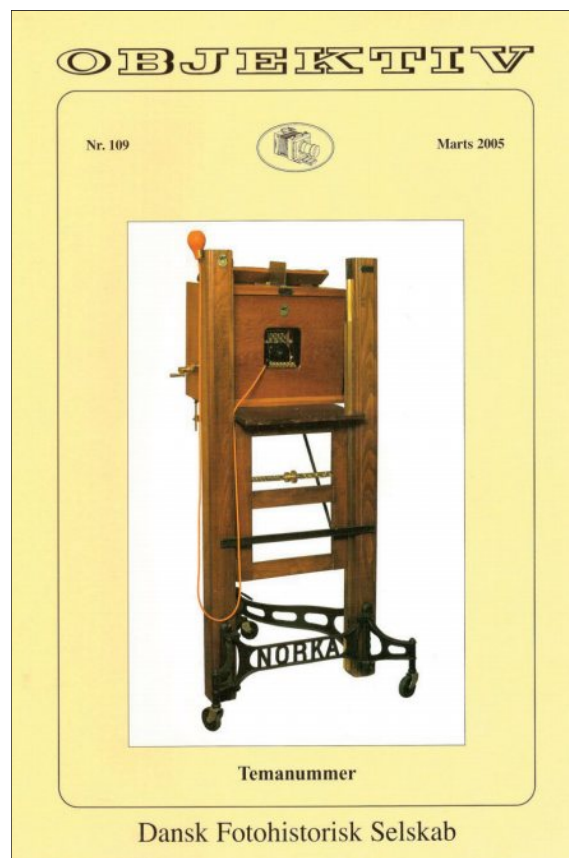
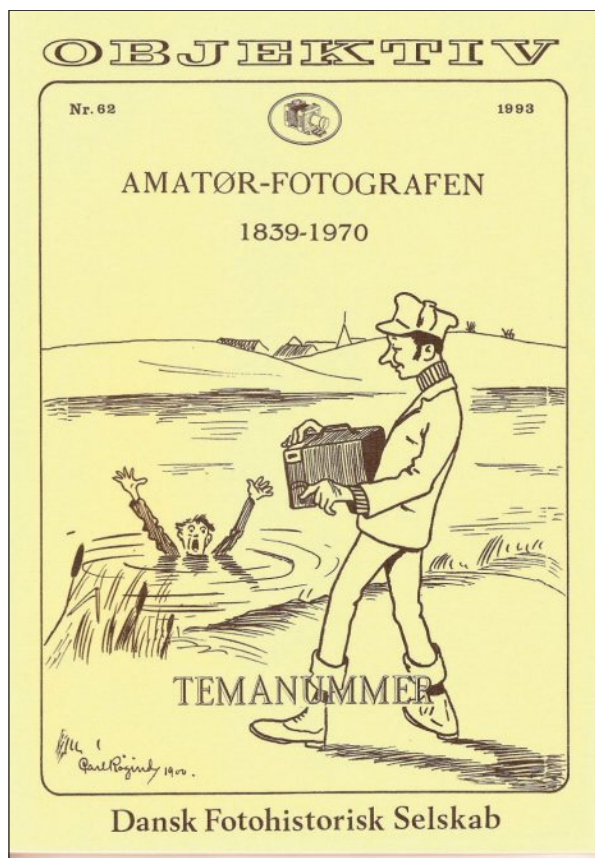
Nr.	Beskrivelse	Stand	Limit	H.slag
1	Novoflex bælge m. ring og Noflexar 3,5/35		200	
2	Fotobog: "Mittelformat Ost"		100	100
3	Minox 35 GL		60	
4	Krauss Rollette (5 x 7,5cm/brunt), m. Rollar 4,5/8,6cm.		300	
5	Raaco æske med div. filtre, objektiver m.m. (bl.a. skadet Linhof-Symmar)		360	
6	Minolta E-adaptor (Minolta/Exakta)		70	
7	Rollei 35 (Germany/sort), m. Tessar 3,5/40		600	
8	Agfa Flexilette, m. org. æske, brugsanv., filtre samt Zeiss lysmåler		400	
9	Zeiss Ikon Ikonflex Favorit, m. Tessar 3,5/75		300	
10	Yashica 44 LM (grå), m. Yashinon 3,5/60		220	
11	Pentax ME, m. motor samt SMC-Pentax 3,5/28 + 3,5/135		160	
12	Durst Neonon 2,8/50, m. etui		40	
13	Altix IV, m. Trioplan 2,9/50 og Vebur-lukker		50	
14	Praktica LTL 3 (chrom), m. Pentacon auto 1,8/50 og BT		80	
15	Mamiya/sekor 500TL, m. auto mamiya/sekor 2,8/50		70	
16	Diverse film-kassetter (5 stk.)		30	
17	Minolta-P (chrom), m. Rokkor 2,8/38		30	
18	Yashica TL-Electro, m. Yashica objektiver: 1,7/50 + 2,8/35 + 3,5/200		110	
19	Chinon CP-7m, m. Auto Chinon 2,8/28		40	
20	Tamron 3,5-4,2/35-135 CF TeleMacro, m. adaptall for Pentax		70	
21	Agfa Solinette II 6x6, m. Solinar 3,5/75, fokusering stram		30	
22	Reflekta, 2-øjet 6x6 m. EOW Pololix 3,5/75, lukker hænger		100	
23	Agfa Billy-Clack 6x9, harmonica-udtræk		70	
24	Rada 6x9 rullefilmkassette til 9x12 kamera		130	
25	Agfa Karat, sort m. B-taske		80	
26	Bolex K1 dobbelt-8, m. Kern Vario-Switar 1,9/8-36		100	
27	Agfa Billy-Record 6x9 samt Billy 6x9		70	
28	Petri Color 35, m. etui, fremtræk defekt		20	
29	Kodak Kodalux belysningsmåler til Retina, i etui, virker OK		100	
30	Konica Auto-Reflex dobb.-format, m. Hexanon 1,8/52, udløser defekt		70	
31	Contessa Nettel Cocarette 6,5x11, støttefod mangler		30	
32	Voigtlander Jubilar 6x9, Bessa 6x9 samt Bessa 6,5x11		160	
33	3 tyske Kodak boxkameraer, Box 620, Box 620 Mod. B samt Brownie Junior 620		10	
34	Olympus-Pen		110	
35	Kraus Rollette 4x6,5 (127 film)		70	
36	Kodak No. 3 Folding Autographic 8,5x11 + No.2 Folding Autographic 6x9, m. griffel		70	
37	Kinax-Cadet 6x9, fransk klappamera		30	
38	Agfa Isolette III m. indbygget afstandsmåler, fokusering stram		20	
39	6 forskellige Olympus søgerkameraer, delvis defekte		40	
40	2 Leicaobjektiver af Røglatt: The first fifty years samt Leica & Leicaflex lenses		220	
41	Stereoskop m. 14 billeder (Neue Photographische Gesellschaft)		75	+
42	Broccur: Exakta Varex lib brugsvejledning & specialbrochure		100	+
43	Hasselblad special/emnehafter		100	+
44	Praktica Brugsvejledning: Model LB2, LTL3 og Super TL1000		150	
45	Laney: Leica Collectors Guide, 392 side		100	
46	Lager: Leica Illustrated Guide II samt Leica Literature 1930-1960		100	
47	Agfa Colorflex, spejl klapper ikke helt op		70	
48	Zeiss Ikonflex, m. Tessar 3,5/75, Syncro Compur, fremtræk defekt		70	

Anvisningssalgslisten til lørdag, d. 24. oktober 2009 i København

Anvisningssalgslisten sælges som beset, og Dansk Fotohistorisk Selskab påtager sig intet ansvar for eventuelle fejl og mangler og den anførte tilstandsbetegnelse. Køber og sælger erklærer hver 12,5% til D.F.S. Der afregnes kontant på stedet med såvel køber som sælger. Kredit gives kun til medlemmer, der ikke er til stede ved anvisningssalget. Ved kommissionskøb vil effekterne blive sendt pr. postopkrævning. Den, der afgiver bud for trediemand hæfter for budet. Medlemmer kan indsende bud pr. telefon, e-mail eller brev til anvisningssalgslederen: Leif Germann Jensen, Gl. Kongevej 172 C, 2. sal, 1850 Frederiksberg C.
 tlf. 33 21 43 67 - e-mail: leif.gj@websepp.dk

Nr.	Beskrivelse	Stand	Limit	H.slag
1	Agfa Isolette I, m. Agnar 4,5/85, brugsanv. og blitz		50	
2	Agfa Isolette II, m. Apotar 4,5/85		30	
3	Zeiss Ikon Nettar 6x9 (523/2), m. Novar 4,5/105		50	
4	Zeiss Ikon Nettar 6x6 (518/16), m. Novar 4,5/75		170	
5	Linhof Universalsøger-Technica + Linhof trådudløser		100	
6	Minolta 16, m. Rokkor 3,5/25		80	
7	Kodak No 2 Beau Brownie (sort/brun)		1000	1950
8	Mahognikamera, Heinrich & Poulsen, m. kassetter, objektiv, stikblænde		20	
9	"Bogen om Zonesternet", m. beregner m.m.		50	
10	Minox 35 EL		550	
11	Zeiss Ikon Contessa (533/24), m. Tessar 2,8/45 og brugsanv.		170	
12	Objektiv: Nikkor 2/50 samt Nikon SG17 blitzkabel		160	
13	5 stk. diverse lysmålere		40	
14	Gossen bog samt diverse brochurer		360	
15	Kasse med diverse Linhof lekturer		20	
16	"International Phototeknik" årg. 1964 (nr. 1-4) og 1989 (nr. 2-6)		400	
17	Avanceret boxkamera, m. 2 dristige postkort fundet gemt i kameraet		100	
18	Mange Hasselblad-brochurer		60	
19	35 diverse stereokort		40	
20	6 magic lantern slides		650	
21	Stereobetrager, mahogni, til stereokort 9x18		300	
22	Betrager til stereokort 9x18, Underwood & Underwood, aluminium		110	
23	Ferrania Elio-flex 2, 2-øjet spejlreflex, m. Officine Galileo "Monog" F:85		400	
24	Kamera-Werkstätten KW, Patent Etui, 9x12, m. Rodenstock Euryr, Compur		50	
25	Filtersamling, bl.a. Schott Jena, diverse størrelser		70	
26	Samling af nye og brugte fotografiske plader i gamle æsker, heraf 2 ulånbare		220	
27	Houghton Duo-Ensign boxkamera, model 2/4B		30	
28	Erka-Kamerawerk, Gezi II		60	
29	Kodak folding autographic 4x6,5, Kodak 1A Junior samt No.2 autographic		30	
30	Katalog Reimert Kehlet 1915 (genoptryk) samt Langford: Fotografiens historie		10	
31	Olympus 35RD, zuiko 1,7/40		90	
32	Konica Auto-Reflex dobbeltformat, m. Hexanon 1,8/52		30	
33	Canon AF35ML, m. 1,9/40		140	
34	Beau Brownie, Kodak No. 2A Brownie box (116) samt No.2 Brownie box (120)		130	
35	Minolta SRT303, m. 1,7/50 og MC Tele Rokkor-QD 3,5/135		20	
36	Olympus Pen EE-3		550	
37	3 Leica bøger: Pocket Guide, Accessory Guide and Price guide	XXXX	XXXX	XXXX
38	Lots nr. 39-56 er stereoskopbilleder fra Leif Hammelevs samling			
39	I.B. Melchior. LH570-74, 576-78. 8 stk.		400	550
40	I.B. Melchior. LH579-81, 583, 587-91. 9 stk.		450	1000
41	Budtz Müller. LH531, 532, 534, 536, 710, 711, 713-16, 718-21. 14 stk.		420	420
42	Budtz Müller. LH722-24, 726, 727, 775-782, 784. 14 stk.		420	420
43	Budtz Müller. LH776, 781, 782, 785-95. 14 stk.		420	420
44	Budtz Müller. LH796-803, 850, 852-54, 856, 857, 875. 15 stk.		420	420
45	Neue Phot. Gesch. LH326, 327, 329-32, 334-37, 339-42, 805, 806, 863. 18 stk.		(360)	80
46	Vald. Olsen, LH183. Petersen, Ailinge, LH286. Ratsch, LH738. Riise LH729-31, Albert Schou, LH55, 137, 807. Stender LH527-29. 12 stk.		360	520
47	Stereoskopbilledekompaniet. LH616-36, 840. 20 stk.		(300)	100
48	Stöckel, Rønne. LH638, 639, 642-44, 732-34, 808-11. 12 stk.		360	360

Nr.	Beskrivelse	Stand	Limit	H.slag
49	Rolleicord, m. Triotar 3,8/7,5, Compur		170	
50	Zeiss Box-Tengor 6,5x11 (54/15) samt Box-Tengor 6x9 (54/2)		20	
51	Voigtlander Bessa 66, m. Voigtag 3,5/7,5		80	
52	Voigtlander Vito II, m. Color-Skopar 3,5/50		160	
53	Altissa Altix, m. Trioplan 2,9/50		40	
54	Balda Baldini, m. Baltar 2,9/50, Prontor-S		30	
55	Nikon Speedlight SB-12 samt Speedlight SB-15		120	
56	Agfa Optima-Parat 18x24, m. Color-Solinar 2,8/30		40	
57	Olympus XA m. flash A16 samt Olympus Pen-EE S		150	
58	Olympus OM101 inkl. adapter, m. 2/50 mm og 35-70 mm		50	
59	FED-1 No. 179990 m. 3,5/50, lukkergardin?? (Leica II kopi)		400	
60	Canon Demi		160	
61	Olympus OM707 m. 1,8/50 mm		70	
62	Kodak Retinette, m. Kodak-Anastigmat 3,5/5, Compur		110	
63	Minolta SR-1, m. Rokkor 2/45, Soligor 35-70, Hanimex 80-200 og Sunpak 3000		70	
64	Zeiss Contaflex II, m. standard og teleskop1,7x + en defekt Zeiss Ikon stereoforsats		130	
65	Canon FTb (sort), m. Canon FD 1,8/50 S.C. og brugsanv.		340	
66	Cullmann Monopod stativ 1747 m. kvikkobling (Nyt, i org. emballage)		130	
67	Kikkert, Pollux 7x50 i taske	A	50	
68	Vest Pocket Seneca, m. Seneca Trio lukker		260	
69	Canon F-1, m. Canon FD 1,8/50 S.C.		500	
70	Canon 3,5/19 FL vidvinkel-objektiv i etui/æske		1050	
71	Canon FD 3,5/135 tele-objektiv		110	
72	Canon A-1, m. Canon 1,8/50 FD + Motor Drive MA + brugsanv.		250	
73	Canon Canonet Gili QL17 (sort), m. 1,7/40 + Canonite D + BT + bru.anv.		360	
74	Canon Canonet QL17, m. Canon 1,7/45 og BT		30	
75	Rodekasse: 2 stk. Gomz, Ernmann, Agfa, Finetta, Minox 35PL, Mimos a		320	
76	Rodekasse: Baldina, 2 stk. Crystar, Rondo, Universa, Eumig, Ilford		40	
77	Rodekasse: Konica, Berkley, 4 stk. Kodak, Ricoh, Whitehouse, Balda		70	
78	Nettel Deckrullo, m. Euryplan Serie II, 6/180mm. (Lukker tæt og kører)	B/C	300	
79	Kamera Werkst. Patent Etui, m. Tessar 4,5/10,5 og Compur. (Lukker kører)	C	160	
80	Rodekasse med filtre, blitz m.m.		80	
81	Rodenstock Ysaror 4,5/75 i etui		30	
82	Canon EF, m. Canon FD 2,0/35mm		300	
83	Canon TX kamerahus		120	
84	Canon FD 4,0/200 S.S.C. tele-objektiv		130	
85	Canon Power Winder A (til Canon AE-1)		50	

UDSALG

Et begrænset antal temanumre kan erhverves for kr. 50,00 pr. stk. Porto kr. 29,00

Bestilling: dfs@post.tele.dk eller tlf.: 4919 2299 eller 45 8924 96

Leveres også på en mødeaften.

De to kunstneriske karikaturer fra fortiden - har omsider fundet sammen på Danmarks Fotomuseum
Foto: Kjeld Nielsen

RUD.DÜHRKOOP, HAMBURG-BERLIN PHOT.

ERNEMANN

Anvisningssalgsslisten til torsdag, d. 3. december 2009 i København

Anvisningssalgseffekterne sælges som beset, og Dansk Fotohistorisk Selskab påtager sig intet ansvar for eventuelle fejl og mangler og den anførte tilstandsbetegnelse. Køber og sælger erlægger hver 12,5% til D.F.S. Der afregnes kontant på stedet med såvel køber som sælger. Kredit gives kun til medlemmer, der ikke er til stede ved anvisningssalget. Ved kommissionskøb vil effekterne blive sendt pr. postopkrævning. Den, der afgiver bud for trediemand hæfter for budet. Medlemmer kan indsende bud pr. telefon, e-mail eller brev til anvisningssalgslederen: **Leif Germann Jensen, Gl. Kongevej 172 C, 2. sal, 1850 Frederiksberg C.**

tlf. 33 21 43 67 - e-mail: leif.gj@webspeed.dk

Kommissionsbud senest 2 døgn før anvisningssalget.

Nr.	Beskrivelse	Stand	Limit	H.slag
1	Betragter til stereokort, "The Periscope", aluminium			
2	Magasinkamera, ukendt fabrikat			
3	5 Leicabøger, bl.a. Emmermann Leica Technik og Paul Wolff			
4	Betragter til stereokort			
5	Bencini Comet II			
6	Foth Derby (original), søger medfølger men er faldet af, spaltelukker?			
7	Zeiss Ikon Ideal 9x12 (250/7), Tessar 4,5/15, Compur		300	
8	Kodak Century Universal (kirsebær) med brugsanvisning		500	
9	Kockmann Korelle 4,5x6		250	
10	Pulverblitz med pulver			
11	Zeiss Ikonta (520/15) 7x10,5, m. Novar 6,2/12			
12	16 Stereokort, danske, franske mv.			
13	Photo Antiquaria Special, bog om Daguerre og daguerreotypier			
14	Polaroid kamera J 33 og Polaroid 240			
15	Kodak Brownie box No.3 Model B 8x11 (124) samt Brownie box No. 2, 6x9			
16	Kodak Brownie Hawkeye, Brownie box No. 2A 6,5x11 samt Brownie No. 0 model A 4x6,5			
17	Samling filtre, bl. a Zeiss og Arnz			
18	Voigtlander 6,5x11, m. Skopar, samt 6x9 m. Skopar og skorstensøger			
19	Agfa Isolette 6x6, bakelit, m. Apotar 4,5/85 og Compur			
20	6 ældre tyske fotobøger			
21	Canon FP, m. Canon FL 1,8/50 og Canon mellemringe M5+M10+M20			
22	3 stk Canon objektiver: FL 2,5/35 + FL 1,8/85 + FL 3,5/100			
23	Canon FL 3,5/19mm vidvinkelobjektiv i etui			
24	Canon F-1 hus i org. emballage, m. Canon FD 1,8/50 + brugsanv.			
25	Canon EF, m. Canon FD 1,4/50 S.S.C. + Waist Level Viewer 2			
26	Canon Speed Finder i etui			
27	Canon FD 3,5/50 Macro + Extension Tube FD 25 i org. emballage			
28	Canon bælgudstyr FL i org. emballage med brugsanvisning			
29	Canon FL 2,5/135 teleobjektiv i etui			
30	Cullmann kamera-rygsæk (sort) (som ny)			
31	Contax III, m. Sonnar 1,5/50	A		
32	Rollei 35T, m. Tessar 3,5/40	A		
33	Leica II, (78XXX), m. Elmar 4,0/9	B		
34	Dinteman-figur (italiensk)	A		
35	Linhof stativ med kuglehoved			
36	Canon Canonet QL25, m. SE 1,2/45, BT og brugsanv.			
37	Canon FD 2,8/24mm vidvinkelobjektiv i etui			
38	Canon FD 1,8/85 i etui og org. emballage			
39	Canon FD 3,5/35mm vidvinkelobjektiv			
40	Canon FD 2,5/135mm teleobjektiv			
41	Nikon F3/T hus. Hovedudløser defekt.Sekundær udl.OK	C		
42	Leicaflex hus (gl. model) Lukker kører ikke rigtigt	C		
43	Rolleiflex 4x4, m. blå skind Helt i orden	B/C		
44	Yashica 4x4, m. lysmåler Helt i orden.Pæn	B		
45	Minolta SRT 101, m 1.7/50mm. Helt i orden	B		
46	Pentax Spotmeter I orden	B		
47	Retina IIa, m. Xenon 2/50mm m. BT. Helt i orden.Pæn	B		
48	Kodak Retina II c, m. Heligon 2.8/50mm. Helt i orden.Brugspræget	B/C		

Anvisningssalgsslisten til torsdag, d. 3. December 2009 i København

Anvisningssalgseffekterne sælges som beset, og Dansk Fotohistorisk Selskab påtager sig intet ansvar for eventuelle fejl og mangler og den anførte tilstandsbetegnelse. Køber og sælger erlægger hver 12,5% til D.F.S. Der afregnes kontant på stedet med såvel køber som sælger. Kredit gives kun til medlemmer, der ikke er til stede ved anvisningssalget. Ved kommissionskøb vil effekterne blive sendt pr. postopkrævning. Den, der afgiver bud for trediemand hæfter for budet. Medlemmer kan indsende bud pr. telefon eller skriftligt til til anvisningssalgsslederen: **Leif Germann Jensen, Gl. Kongevej 172 C, 1850 Frederiksberg C.**

tlf. 33 21 43 67 - e-mail: leif.gj@webspeed.dk

Kommissionsbud senest 2 døgn før anvisningssalget.

Nr.	Beskrivelse	Stand	Limit	H.slag
49	Baldinette m. Radionar 3.5/50 mm. Trænger til en kærlig hånd.Pæn.	C		
50	Kodak Retina II m. Ektar 3.5/50mm. Trænger til en kærlig hånd	C		
51	Nettar 515/2, m. Nettar 4,5 samt Contina 527/24, m. Novicar 2,8			
52	TOYO 45G (4"x5"), m. 4 objektiver, 2 rullefilmbagstykker, søgere m.m., i alukuffert	A	5000	
53	3 x Ansel Adams: "Camera and Lens", "The Negative", "The Print"			
54	Ansel Adams: "Examples. The Making of 40 Photographs"			
55	McKeown's Price Guide 1997/98			
56	M. Langford: "The complete encyclopaedia of photography"			
57	Til Rolleiflex 6000: 3 stk. matskiver + 1 stk. mellemring (ET9) +diverse	A	500	
58	Gammelt lysbilledapparat (træ og metal), m. bælg og messingobjektiv			
59	5 stk. Kodak: Vest Pocket B, No.1 Pocket, Kodak 3 Series III, m.fl.	B		
60	2 stk. Agfa Isolette I (sammenkoblet til stereofotografi)			
61	1 Stereo mikroskop.			
62	Kasse med Leica tilbehør			
63	Kasse med div. Fotobøger			
64	1 Lot Hasselblad Forum + Brochure			
65	Rodekasse			
66	Kine Exakta nr. 494274	B-C		
67	Meyer Primotar 3,5/135 (til Exakta)	B		
68	Exakta Varex nr. 685082, m. Tessar 3,5/50	B		
69	Voigtländer Bessa 66, m. Voigtar 3,5/75 og gulfilter	B		
70	Spaltelukker-forsats til Ø65 objektiv	A		
71	Goerz Dogmar 13,5cm + Kodak Anastigmat 4,5/7,5"	B		
72	Kodak 7x5" (træ-læder-rødbælg) kamera, m. Goerz Dobb. Anast. 180mm	B		
73	Liesegang Epi-diaskop	B		
74	ICA 9x12 forstørrelses-/lys billed-apparat u. optik	B		
75	Apo-Ronar 1:9/480mm	B		
76	Album (22x28cm) med 12 kabinetbilleder + 51 visitkortbilleder			
77	Diverse Leica-smådele i Leica-æske			
78	Voigtländer Color-Skopar 3,5/50 objektiv (til Prominent)		200	
79	Pathé National II (u. optik) + Kodak 8 Model 60, m. 1,9/13 Kodak lens			
80	Bell & Howell 16mm optager, m. Super Comat 2,5/0,7", BT og film			
81	Th. M. Scheerer: "Leica/Leica System", + div. Leica-brochurer			
82	Rodekasse			
83	Leitz vekselslæde M, samt EL DIA kopikasse			
84	Coronet Midget 13x18mm "spionkamera" (bakelit), m. etui		500	
85	3 stk. kamera: Kodak Canada 6x9 box, Houghtons 6x9 klap, Kodak 6x11 klap			
86	Leitz Visoflex I, m. Zeiss S-Tessar 1:6,3/12cm.	B		
87	Meyer Telemegor 5,5/400mm (til Exakta/Exa)	B		
88	Voigtl. Bessamatic, m. Color-Skopar 2,8/50 + Super-Dynarex 4/135	A/B		
89	Carl Zeiss Sonnar f:4/150 (til Hasselblad)	B/C	800	
90	Voigtländer proximeter I til Vito CLR og Vitomatic IIa i org. emballage og brugsanvisning			
91	Voigtländer proximeter II til Vito CLR og Vitomatic IIa i org. emballage og brugsanvisning			
92	Voigtländer Vitomatic IIA m Ultron 1:2 50mm taske og brugsanvisning			
93	Voigtländer Vitomatic IIIB m. Ultron 1:2 50mm taske Garantkort og brugsanvisning			
94	Voigtländer Vitomatic CS,Vito BL,Vito CD, Vito CL og Vitoret div. brugsanvisninger			
95	Voigtländer CRS, Vito CL, Vitomatic I, Vitomatic II og Vito Vitomatic div. brugsanvisninger			
96	Voigtländer Vito,Perkeo,Vito CL,Vitomatic I,Vito CLR og Vitomatic BL			

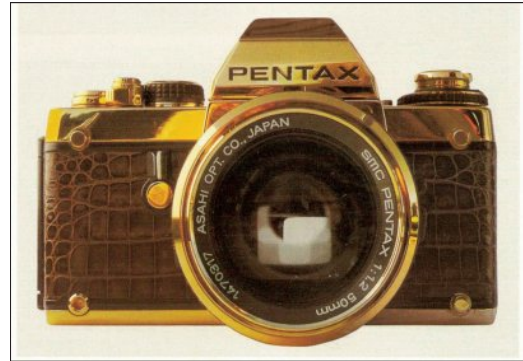
MØDERÆKKEN

21/1 - 30/1 (Middelfart) 18/2 - 18/3 - 2010

Torsdag 21. januar

Asahi Pentax Optical Co, Ltd.

I 1952 producerede Pentax japans første en-øjede spejlreflekskamera Asahiflex I. Niels Resdahl Jensen vil fortælle historien om den berømte fotofabrik fra 'Solens Rige'. Det spændende 'skrotbord' vil som sædvanligt være fyldt op med gode sager – uden salær.

Lørdag 30. januar

Jyllandsmøde

Østergades Forsamlingshus

Østergade 33

5500 Middelfart

Loppemarked

Foredrag og 'skrotsalg'

09:30 Lokalet åbnes

10:00 Loppemarkedet begynder

11:30 Frokostpause

13:00 Foredrag af Klaus-Eckard Riess

DET ENØJEDE SPEJLREFLEKSKAMERA

Udvikling-milepæle og usædvanlige løsninger

**14:00 Efter foredraget afsluttes der som sædvanligt med 'skrotsalg' uden salær
Tøm loft og skunk for noget spændende 'skrot'.**

**Storebælt er ingen hindring!
Velkommen.**

Torsdag 18. marts

Dragefotografering

Lars Rønnow Larsen vil fortælle om fotografering fra drage. Kendere vil vide, at dragefotografering ikke er nogen ny forteelse, men det er blevet væsentligt lettere med digitalkameraer.

Aftenen afsluttes med masser af 'skrot' til alle priser.

Nye medlemmer

Mogens Dyvander
Gyvelvej 7,
6600 Vejen.

Palle Scheving V. Nielsen
Bakkedraget 24,
4000 Roskilde.

Lene Grinde
Rishavevej 18, Esrum
3230 Græsted.

Jens Jørgen Jakobsen
Teglværksgade 15, St.Th.
8000 Århus C.

Fotoudstillinger i 2010

**til og med 24. januar 2010:
NaturFotografer i Danmark**

**30. januar - 24. april:
"Lithuanian Photography:
Yesterday and Today".**

**Åbningstider på fotomuseet:
Tirsdag - søndag: 12.00 -16.30.**

Velkommen!

Torsdag 18. februar

**DET ENØJEDE
SPEJLREFLEKSKAMERA**

Klaus Eckard-Riess kommer og fortæller denne spændende historie for de mange medlemmer øst for Jylland

Milepæle og usædvanlige løsningsmodeller vil blive fremført af en fagmand der vil 'ofre' endnu en aften i det gode selskab.

Om der er 'skrot' på bordet - det vil vise sig, kom og se!

**Støt Danmarks Fotomuseum
- bliv medlem af
Venneforeningen på
www.fotomuseum.dk**

DANMARKSFOTOMUSEUM

Museumsgade 28 · Herning · www.fotomuseum.dk

Goecker

Professionel imaging
Hejrevej 37
2400 København NV
www.goecker.dk

NJAL FOTO

Njalsgade 22. Tlf.: 3254-5590
www.njalfoto.dk

NIVÅ FOTO

Nivå Center 88
2990 Nivå
Tlf.: 4914-1804

NORHERN LIGHT GALLERY

Køb & salg: Fotografier 1839-2009
Salg af: Opbevaringsmaterialer
og fotobøger
www.nlg.dk Adaneman@nlg.dk
Tlf.: 3860-5942

Fotohistorisk Museum

40 78 85 03

www.fotohistoriskmuseum.dk

BESTYRELSE & REDAKTION

Formand:

Svenn Hugo
Orebyvej 27.
4990 Sakskøbing.
Tlf: 5470-5595
Vildmanden@email.dk

Næstformand &

Anvisningssalgsleder:

Leif Germann Jensen
Gl. Kongevej 172 c. II.
1850 Frederiksberg C.
Tlf: 3321-4367 (mellem kl. 10-11)
Leif.gj@webspeed.dk

Redaktør:

Flemming Berendt
Teglårdsvej 308,
3050 Humlebæk.
Tlf: 4919-2299 eller 4589-2496
dfs@post.tele.dk
www.objektiv.dk

Kasserer:

John C. Mikkelsen
Kystvejen 42,
5466 Asperup
Tlf: 6448-1021
Je.jo.mi@mail.dk
Giro konto nr. 150 6447
SWIFT-BIC: DABADKKK
IBAN: DK35 300000015064 47

Bestyrelsesmedlem:

Allan Bunton
Vanløse Allé 70, II. tv.
2750 Vanløse.
Tlf: 3871-0091

Møder vest for Storebælt:

Svend Erik Jeppesen
Arnakvej 74,
8270 Højbjerg.
Tlf: 8627-2124
sej8270@yahoo.dk

Møder vest for Storebælt:

September/oktober og januar/februar

Webmaster:

Leif Johansen
H.C. Andersensvej 7,
6100 Haderslev.
Tlf.: 7452-6038
leif@dagnyleif-johansen.dk

Økonomi & adresseændring:

Kontingent: Danmark kr. 350,- Norden og øvrige
Europa kr. 375,-
Medlemsperiode: 1. januar til 31. december.
Girokort fremsendes i december.
Indmeldelse pr. 1/10-31/12 kr. 85,-
Objektiv udsendes i april/september/december + te-
manummer.

Anvisningssalgsbetingelser:

Tilmelding af fotografika pr. post eller E-post senest
1. marts, 1. august og 1. november.
Henvendelse: Leif Germann Jensen, Gl. Kongevej
172 c, II, 1850 Frederiksberg C.
Tlf.: 3321 4367 (mellem 10-11).
Medlemmer kan fremsende BUD pr. tlf. brev eller E-
-post

Medlemskab af DFS er obligatorisk for deltagelse i
anvisningssalg. Sælger og køber betaler hver 12,5%
i salær til DFS.

Anvisningssalg afholdes ved generalforsamlingen i
Middelfart i april, samt vest for Storebælt i septem-
ber/oktober.

Desuden i København i oktober og december.

Loppemarkeder afholdes i januar/februar samt
samt april og oktober.

Møder i København:

Den 3. torsdag i månederne september-marts
I Østerbrohuset, Århusgade 103. Tlf: 3538-1294

DFS hjemmeside:

www.objektiv.dk
Indholdsfortegnelse for Objektiv indtil nr.115: www.objektiv.dk/
objektiv/objall.htm
Database over alle artikler i Objektiv:
www.objektiv.dk/objektiv/startbase.php

Danmarks Fotomuseum

Hjemmeside www.fotomuseum.dk

Æresmedlemmer:

Flemming Berendt
John Philipp
Kurt Petersen

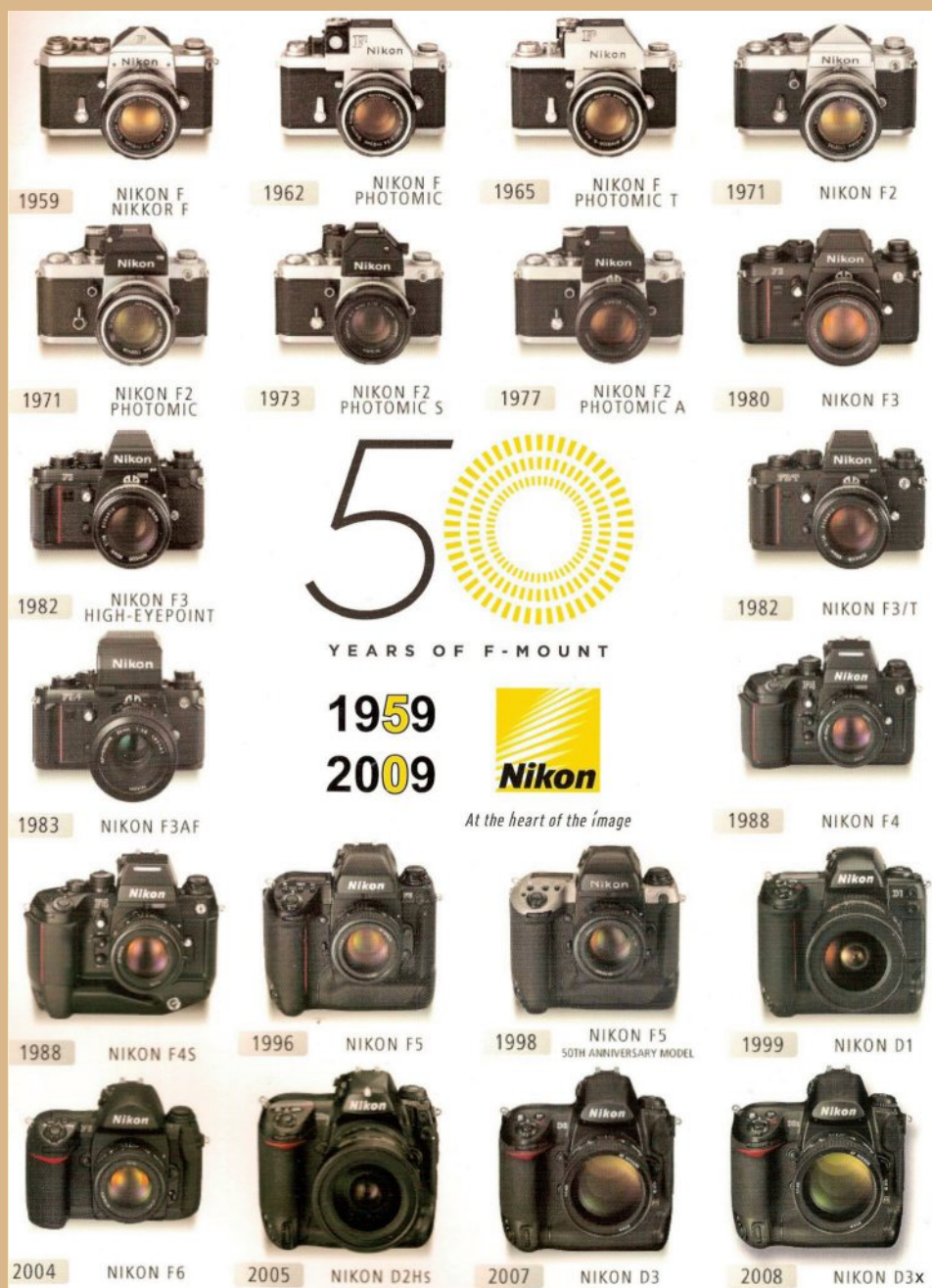
Følgende har bidraget med materiale og andet:

Danmarks Fotomuseum, Louisiana, Åke Hultman og Flemming Berendt
(arkiv).

Alle rettigheder forbeholdes. Mekanisk, fotografisk eller anden gengivel-
se af skriftet, samt dele deraf, er KUN tilladt efter skriftlig tilladelse fra
Dansk Fotohistorisk Selskab. No part of this publication may be repro-
duced in any form without permission in writing from DFS.

Copyright 2009. ISBN 0107-6329.

Tryk: Strandbygaard Grafik A/S.
Trykkerivej 2. 6900 Skjern.

PHOTOGRAFICA

SKINDERGADE 41 · 1159 KØBENHAVN K · TEL. 33 14 12 15 · WWW.PHOTOGRAFICA.COM

